

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
inspectierapport vervolgtoezicht "kwetsbare
kinderen onvoldoende beschermd"
BEHANDELD DOOR
(Marjolein) Pool, van der

DATUM
5 juli 2021
Verz.: 05-07-2021
TELEFOONNUMMER
043 350 4088

BIJLAGEN
4
ONZE REFERENTIE
2021.19617

E-MAILADRES
marjolein.van.der.pool@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 - 350 4141

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

De jeugdbescherming en jeugdreclassering nemen een bijzondere positie in bij de zorg voor onze meest kwetsbare jeugdigen. Deze zorg wordt gegeven door instellingen die hiervoor gecertificeerd zijn (de zogenaamde gecertificeerde instellingen ofwel GI's). De inspecties volgen de manier waarop de zorg in deze jeugdbeschermingsketen wordt uitgevoerd al een aantal jaar nauwgezet.

In het najaar van 2019 hebben de inspecties in het rapport en signalement met de titel "*Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd*" geoordeeld dat de wijze waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering op dat moment werd uitgevoerd niet acceptabel was. De inspecties oordeelden dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid nam om kinderen te beschermen die ernstig in hun ontwikkeling werden bedreigd. Daarnaast constateerden zij structurele problemen die ertoe leidden dat de jeugdbeschermingsketen maximaal onder druk stond. De inspecties vonden dat er direct stappen moesten worden gezet die ertoe leidden dat kwetsbare kinderen zonder vertraging hulp krijgen. Hierop hebben de inspecties een intensief toezicht traject ingezet. In deze raadsinformatiebrief geef ik u een toelichting op de stappen die sindsdien zijn gezet en hebben geleid tot het verschijnen van het landelijk rapport 2021 '*Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd*' dat vandaag is verschenen.

Gezette stappen in de jeugdbeschermingsketen

In 2020 en 2021 volgden de inspecties de activiteiten die moeten leiden tot een directe verbetering op de korte termijn en structurele verbetering op de langere termijn. In de voortgangsrapportage van oktober 2020 deden de inspecties verslag van de eerste bevindingen. De inspecties zagen dat er voor de langere termijn een positieve beweging in gang was gezet, maar stelden tegelijkertijd vast dat de jeugdbescherming en jeugdreclassering nog niet op orde waren. Om die reden hebben de inspecties gevraagd om een doorbraak te forceren voor alle kinderen met een jeugdbescherming of -reclassering maatregel door middel van een onorthodoxe actiegerichte aanpak. Deze doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer wordt toegewezen, tijdig een gedragen koers is uitgezet en dat tijdig passende hulp wordt ingezet die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. En dat daarmee de uitspraak van de rechter tijdig wordt uitgevoerd.

In de regio Limburg is samen met de vier jeugdzorgregio's, de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering, jeugdhulpaanbieders en expertteams hard samengewerkt om deze doorbraak te realiseren. Inmiddels zijn vandaag de landelijke en regionale

DATUM
5 juli 2021

inspectierapporten verschenen over het vervolgtoezicht “*kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd*” (zie bijlagen) waarin de inspectie oordeelt over deze inzet.

Stand van zaken in juli 2021

Als accounthoudende wethouder jeugdbescherming van de vier Limburgse jeugdregio's, ben ik blij met het gezamenlijke traject dat is doorlopen. We slagen er grotendeels in om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te kennen en een gedragen koers uit te zetten. Bovendien ontvangt 99,3% van de jeugdigen met een maatregel passende jeugdhulp. Hoewel in het rapport van de inspectie verbeterpunten zijn geformuleerd, constateer ik dat we het over het algemeen heel goed doen. Een resultaat om trots op te zijn! De verbeterpunten sluiten aan bij de thema's waar we al geruime tijd hard aan werken in de gezamenlijke provinciale verbeteragenda jeugdbescherming Limburg en de ontwikkelingen rondom transformatie en verwerving. De doorbraakaanpak staat daarmee niet op zichzelf. Het rapport sterkt ons in de richting die we samen zijn ingeslagen. Bovenal ben ik trots op de samenwerking tussen de jeugdzorgregio's, de gecertificeerde instellingen en ketenpartners in onze provincie. We hebben de afgelopen jaren geïnvesteerd in het opbouwen van deze relatie en dit blijft onze nadrukkelijke aandacht vragen. We blijven ons onverminderd samen met gecertificeerde instellingen, jeugdhulpaanbieders en andere ketenpartners inzetten voor het organiseren van de beste hulp en ondersteuning voor onze gezinnen.

Het vervolg

De inspecties zijn ook positief kritisch in hun oordeel over de inzet in Limburg. Het streven van de inspectie dat 100% van de jeugdigen met een maatregel in het gedwongen kader passende jeugdhulp ontvangt hebben we niet gehaald, we komen met 99,3% heel erg dichtbij dat punt. De inspecties geven aan dat zij er voldoende van uit kunnen gaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties verwachten dat de accounthoudende regio, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders alsnog aan deze norm voldoen en belemmeringen om aan de norm te voldoen wegnemen. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Wat de inspecties concreet van de keten verwachten is dat de regio Limburg de doorbraakaanpak voortzet voor kinderen met een maatregel die nu wachten op passende hulp. En dat binnen de doorbraakaanpak sprake is van doorzettingsmacht en het advies dat vanuit deze projectgroep wordt gegeven ook daadwerkelijk wordt opgevolgd. De inspecties verwachten dat de regio Limburg hiervoor binnen drie maanden een aanvullend plan maakt op de eindrapportage van de doorbraakaanpak van de regio Limburg. Hier zijn wij inmiddels samen met de ketenpartners mee gestart.

Hoogachtend,

Bert Jongen,
Wethouder Onderwijs, Jeugdzorg, Studentenstad en Sport

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

*Landelijk rapport 2021
vervolgtoezicht*

Voorwoord

Dit rapport gaat over kinderen die een jeugdbeschermingsmaatregel hebben. Het kan zijn dat zij door de rechter onder toezicht zijn gesteld. Het kan ook zijn dat ze vanwege een strafbaar feit een jeugdreclasseringsmaatregel kregen opgelegd. Dit doet een rechter niet zomaar. De zorgen zijn dan groot. In beide situaties hebben jeugdbeschermers bij een gecertificeerde instelling de zware taak om deze kinderen te begeleiden.

Achter al deze maatregelen zitten lange en persoonlijke verhalen. In dit rapport noemen we bijvoorbeeld K., een baby van acht maanden oud met ouders die beiden verslaafd zijn aan drugs. En Q., die met haar vijf jaar zag dat haar moeder werd geslagen en misbruikt. Of drie jonge kinderen die al meerdere keren geweld meemaakten en inmiddels op zeven verschillende plekken hebben gewoond. En de veertienjarige M. Hij heeft een zedendelict gepleegd en is uit huis geplaatst. Deze verhalen maken indruk en laten je voelen waar het bij dit onderwerp écht om gaat.

Een jeugdbeschermingsmaatregel gaat niet over regels of procedures maar gaat over kinderen die het recht hebben om te worden beschermd. Wanneer we ons me laten doordringen in welke situaties deze kinderen zich bevinden, voelen we een enorm besef van urgentie.

We gunnen deze kinderen een jeugdbeschermer die samen met hen en hun ouders bespreekt wat nodig is om de problemen op te lossen. En juist omdat deze kinderen vaak al zoveel hebben meegemaakt is het fijn als één iemand ze een tijd begeleidt, zodat zij elkaar leren kennen en kunnen vertrouwen. Dit lukt niet als er steeds iemand anders komt aan wie zij hun verhaal moeten vertellen. Ook gunnen we hen dat snel duidelijk is welke hulp zij nodig hebben om hun problemen op te lossen. En áls dan het besluit genomen is welke hulp er moet komen, is het belangrijk dat zij niet te lang op deze hulp moeten wachten. Sterker nog, de kans is groot dat de problemen tijdens dat wachten alleen maar groter worden.

De vergelijking met de intensive care blijft opgaan. De jeugdbescherming is de intensive care voor de meest kwetsbare kinderen. In Nederland kan iemand die acute medische zorg nodig heeft terecht op de intensive care. Het is zo afgesproken dat daar altijd bedden beschikbaar zijn. Een kind dat acute jeugdbescherming en jeugdhulp nodig heeft, zou er ook zeker van moeten kunnen zijn dat deze hulp tijdig beschikbaar is.

Het is onze opdracht als inspecties om te kijken of de jeugdhulp in ons land goed en veilig is. Voor u ligt de tweede voortgangsrapportage na ons rapport [Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd](#) uit 2019. In het najaar van 2020 schreven we dat verbeteringen voor kinderen die nu een maatregel hebben niet langer konden wachten. We vroegen om een actiegerichte doorbraakaanpak.

We hebben in de afgelopen periode gezien dat er door alle betrokken partijen hard gewerkt wordt voor deze kinderen. In alle jeugdbeschermingsregio's zien we verbetering.

Maar in de ene regio is meer vooruitgang geboekt dan in de andere. Deels komt dit door gemaakte keuzes en een actiegerichte vooruitstrevende aanpak en anderzijds heeft het te maken met structurele problemen die moeilijk het hoofd te bieden zijn.

Realiteit is dat het hele systeem zo onder druk staat dat een regio die nu in staat is om tijdig een vaste jeugdbeschermer, een gedragen koers en passende hulp te bieden, binnenkort een regio kan zijn waar dit niet lukt. Het is een wankel evenwicht: de regio die vandaag "groen" is kan morgen "rood" zijn. Ondanks de ingezette verbeteringen blijft de jeugdbescherming enorm kwetsbaar.

Alle mensen die een taak hebben binnen de jeugdbescherming vinden het belangrijk dat deze kinderen goed geholpen worden en zetten zich maximaal in. We verwachten met dit rapport in handen, de aanbevelingen die we doen en de eerder getoonde betrokkenheid van alle partijen, dat ieder kind in de jeugdbescherming de komende tijd ervaart dat er tijd, ruimte en hulp voor hen is. Dat ze belangrijk zijn.

Korrie Louwes,
Hoofdinspecteur Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
en
Hans Faber,
Hoofdinspecteur Inspectie Justitie en Veiligheid

Samenvatting

Dit rapport is een vervolg op eerdere rapportages over tijdige hulp aan kinderen en ouders die te maken hebben met jeugdbescherming en jeugdreclassering (hierna: jeugdbescherming). De jeugdbescherming is de intensive care voor de meest kwetsbare kinderen in de samenleving. Voor jeugdigen en gezinnen die te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat hulp zonder vertraging wordt ingezet. De ontwikkeling van de jeugdige wordt ernstig bedreigd en de overheid grijpt - via de jeugdbeschermer - direct in op het gezin. Dat gebeurt na een besluit van de kinderrechter. De jeugdbeschermer heeft slechts beperkt de tijd om in gedeelde verantwoordelijkheid met de ouders de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige af te wenden. Het is niet acceptabel dat deze beperkte tijd wordt gevuld met wachten. Dit leidt tot verergering van de problematiek bij jeugdigen en beperkt de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de noodzakelijke stappen te zetten.

In oktober 2020 hebben de inspecties gevraagd om een onorthodoxe, actiegerichte doorbraakaanpak. De doorbraakaanpak moest leiden tot tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel, tijdig een uitgezette gedragen koers en tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. De inspecties richten zich op alle betrokken partijen in de jeugdbeschermingsregio: de accounthoudende regio voor de jeugdbescherming, de gemeenten in de regio, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders. De inspecties hebben de uitkomsten van de doorbraakaanpak in alle jeugdbeschermingsregio's uitgebreid aan de hand van vele casussen getoetst. Dit rapport bevat de overstijgende bevindingen van de inspecties. Gelijktijdig met dit landelijke rapport publiceren de inspecties elf regionorapporten.

Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers

Sinds 2019 is veel verbeterd bij de gecertificeerde instellingen (GI's) voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. Tegelijkertijd blijft de vitale functie van jeugdbescherming zeer kwetsbaar. Jeugdbescherming Brabant, Jeugdbescherming Gelderland, De Jeugd- en Gezinsbeschermers, en het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering zijn er met de jeugdhulpregio's niet in geslaagd om samen voorwaarden te creëren waardoor elke jeugdige met een maatregel en hun ouders *tijdig* een jeugdbeschermer en *tijdig* een gedragen koers heeft. Voor deze instellingen bepalen de inspecties het vervolgtoezicht na een bestuurlijk gesprek. Briedis is per 1 juni 2021 failliet verklaard. De inspecties houden daar toezicht op de overdracht van jeugdigen met een maatregel naar andere GI's en richten zich hierbij op de continuïteit van hulp aan deze jeugdigen. In Zeeland en Brabant is de situatie *na* de verdiepende praktijktoets verder verslechterd als gevolg van het faillissement van Briedis, de beëindiging van het contract van de Zeeuwse gemeenten met Intervence en een tijdelijke opnamestop bij Jeugdbescherming Brabant en de William Schrikker Stichting. De inspecties volgen de situatie in deze regio's intensief.

Elk kind tijdig passende hulp

De jeugdbeschermingsregio's Friesland en Overijssel zijn er grotendeels in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties sluiten het toezichttraject op deze norm in deze regio's af.

De jeugdbeschermingsregio's Gelderland, Groningen & Drenthe, Limburg, Utrecht & Flevoland en Zeeland, zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

De jeugdbeschermingsregio's Brabant, Noord-Holland/Amsterdam, Rijnmond, Zuid West zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben niet voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in deze regio's verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten. Daarmee intensiveren de inspecties hun activiteiten in deze regio's. Intensief toezicht en nauw contact met de betrokken regio's moet eraan bijdragen dat op korte termijn, alsnog elk kind met een beschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgt. De betrokken regio's delen het nut en de noodzaak van extra maatregelen en zullen hun inspanningen de komende periode kracht bij zetten.

Aanbevelingen

Dit rapport en de elf afzonderlijke regiorapporten bevatten aanbevelingen aan de jeugdbeschermingsregio's waarin de gemeenten, GI's, zorgaanbieders en lokale teams samenwerken. Daarnaast doen de inspecties aanbevelingen aan het Rijk. Deze richten zich op het in beeld brengen van vraag en aanbod en vervolgens op de garantie van een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdbescherming, jeugdreclassering en specialistische jeugdhulp voor jeugdigen met een maatregel.

Inhoud

Voorwoord

Samenvatting

Inhoud

1	Inleiding	8
1.1	Voorgeschiedenis	8
1.2	Dit onderzoek	9
2	Kinderen en ouders in de jeugdbescherming	12
2.1	Waarom is tijdig passende hulp voor hen noodzakelijk?	12
2.2	Wat is nodig om de ontwikkelingsbedreiging/recidiverisico af te wenden?	14
3	Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers	15
3.1	Grote stappen gezet ...	16
3.2	... maar kwetsbaarheid blijft	19
3.2.1	Werken met 'de minimale variant'	19
3.2.2	Verloop en verzuim	19
4	Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp	21
4.1	De doorbraakaanpak	23
4.1.1	Successen van de doorbraakaanpak	23
4.1.2	Knelpunten doorbraakaanpak	24
4.2	Structurele problemen	26
4.2.1	Onvoldoende residentieel hulpaanbod voor jeugdigen met de meest complexe problemen	26
4.2.2	Onvoldoende specialistisch ambulante (GGZ) hulpaanbod : wachtlijsten	26
4.2.3	Onvoldoende bovenregionale samenwerking	27
4.2.4	Knelpunten in de toeleiding naar passende hulp	28
4.2.5	Knelpunten bij zorgaanbieders	29
5	Conclusies en aanbevelingen	30
5.1	Conclusies	30
5.1.1	Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers	30
5.1.2	Elk kind met een maatregel tijdig passende hulp	31
5.2	Aanbevelingen	32
Bijlage 1	Overzicht bevindingen per regio	
Bijlage 2	Overzicht bevindingen per regio	
Bijlage 3	Gecertificeerde instellingen werkend in meerdere regio's	
Bijlage 4	Samenvattingen per jeugdbeschermingsregio	
Bijlage 5	Gehanteerde normen	

1 Inleiding

Jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn te beschouwen als de intensive care van de samenleving voor de meest kwetsbare kinderen. Wanneer de ontwikkeling van een jeugdige ernstig bedreigd wordt en een afname van de bedreiging niet van de grond komt, krijgen gezinnen te maken met jeugdbescherming. De overheid zet na de uitspraak van de kinderrechter een jeugdbeschermer naast de ouder(s). De jeugdbeschermer heeft beperkt de tijd om in gedeelde verantwoordelijkheid met de gezaghebbende ouders de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige af te wenden. Voor jeugdigen en gezinnen die te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat de hulp zonder vertraging wordt ingezet. Het is niet acceptabel dat deze beperkte tijd, waarin de overheid direct ingrijpt in de verantwoordelijkheid van ouders, wordt gevuld met wachten. Wachten verergert de problematiek en beperkt de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de juiste stappen te zetten om tot verbetering van de situatie te komen.

De bescherming van kwetsbare kinderen: een overheidstaak

Ieder kind heeft recht op bescherming tegen mishandeling. Hieronder vallen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling, verwaarlozing en (seksueel) misbruik. Zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid is verplicht maatregelen te nemen om kindermishandeling te voorkomen. Ook moet de overheid zorgen voor opvang en behandeling van kinderen die hiervan slachtoffer zijn (artikel 19 IVRK).

1.1 Voorgeschiedenis

In het najaar van 2019 oordeelden de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: de inspecties) in het rapport en signalement met de titel [Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd](#) respectievelijk [Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#) dat de wijze waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering op dat moment werd uitgevoerd niet acceptabel was. De inspecties stelden dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid nam om kinderen die ernstig in hun ontwikkeling werden bedreigd te beschermen. Daarnaast constateerden zij dat de jeugdbeschermingsketen maximaal onder druk stond door structurele problemen zoals personeelsverloop bij de jeugdbescherming, financiële tekorten en wachttijden voor passende hulp. De inspecties vroegen om directe actie die zou leiden tot hulp zonder vertraging voor kwetsbare kinderen. Hierop zetten de inspecties een intensief toezicht traject in.

In 2020 en 2021 volgden de inspecties de activiteiten die moeten leiden tot een directe verbetering op de korte termijn en structurele verbetering op de langere termijn.

In de [voortgangsrapportage](#) van oktober 2020 deden de inspecties verslag van de eerste bevindingen. De inspecties zagen dat er voor de lange termijn een positieve beweging in gang was gezet, maar stelden tegelijkertijd vast dat er onvoldoende was gebeurd voor de kinderen die nu een kinderbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel hebben en nog geen hulp krijgen. Om die reden vroegen de inspecties aan de jeugdbeschermingsregio's om, samen met de gecertificeerde instellingen, zorgaanbieders, lokale teams en gemeenten om een doorbraak te forceren voor alle kinderen met een jeugdbeschermings- of reclasseringsmaatregel door middel van een onorthodoxe actiegerichte doorbraakaanpak.

Deze doorbraakaanpak moest leiden tot tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel, een tijdig uitgezette gedragen koers en een tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. Daarmee geeft de jeugdbeschermer op een adequate manier invulling aan de maatregel die de rechter heeft uitgesproken.

1.2 Dit onderzoek

Monitoring

Van oktober 2020 tot en met februari 2021 monitorden de inspecties de doorbraakaanpak van elke jeugdbeschermingsregio door frequent gesprekken te voeren met door de regio aangewezen contactpersonen. Aanvullend zijn andere onderzoeksactiviteiten ingezet. In Zeeland voerden de inspecties bijvoorbeeld tussentijds een verdiepende praktijktoets uit wegens de (beoogde) beëindiging van het contract met de gecertificeerde instelling Intervence.

Verdiepende praktijktoets

In maart 2021 hebben de inspecties tijdens de verdiepende praktijktoets getoetst of kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een jeugdbeschermer, gedragen koers en passende hulp hebben. Dit is gedaan door middel van dossiertoetsen en gesprekken met kinderen, ouders en jeugdbeschermers/jeugdreclasserders. Aanvullend en op maat hebben de inspecties in een aantal regio's gesprekken gevoerd met jeugdhulpregio's en/of zorgaanbieders. De normen waarop de inspecties hebben getoetst staan in bijlage 5.

In dit rapport staan de geaggregeerde resultaten en conclusies van de monitoring en de verdiepende praktijktoetsen in de regio's.

In dit rapport gebruiken de inspecties deze begrippen:

Accounthoudende regio: Voor elke gecertificeerde instelling is binnen de jeugdbeschermingsregio een accounthoudende jeugdhulpregio aangewezen die naar andere jeugdhulpregio's acteert bij risico's van discontinuïteit.

Gecertificeerde instelling (GI): Nederland kent 15 gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. Dit zijn de bevoegde instanties voor het uitvoeren van jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. De opdracht aan de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering op basis van de Jeugdwet is om te bepalen welke hulp het kind nodig heeft om gezond en veilig op te groeien, te groeien naar zelfstandigheid en voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren. De in te zetten hulp moet verantwoord zijn, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.

Jeugdhulpregio: In 2015 is de jeugdhulp gedecentraliseerd naar gemeenten. Een aantal vormen van jeugdhulp kan niet op gemeentelijk niveau uitgevoerd worden wegens de benodigde deskundigheid, de beperkte omvang van sommige doelgroepen en de schaal waarop sommige gespecialiseerde voorzieningen zijn

georganiseerd. Daarom zijn er jeugdhulpregio's, waarbinnen gemeenten gezamenlijk hulp organiseren.

Jeugdbeschermingsregio: De inspecties zijn bij het toezicht in de regio's uitgegaan van de gebieden waarbinnen een regionale gecertificeerde instelling werkzaam is en benoemen deze gebieden in het rapport als 'jeugdbeschermingsregio'. Voor de meeste jeugdbeschermingsregio's komen deze grenzen overeen met de provinciegrenzen van één of twee provincies. In Noord- en Zuid-Holland zijn twee regionale gecertificeerde instellingen werkzaam.

Lokale teams: Wijkteams of jeugdteams die een rol spelen bij het toeleiden van inwoners naar verschillende vormen van hulp, waaronder jeugdhulp. Lokale teams bieden in veel gemeenten ook zelf laagdrempelige hulp.

Zorgaanbieders: Aanbieders van (specialistische) jeugdhulp, zoals jeugd- en opvoedhulp, jeugd-GGZ en hulp aan jeugdigen met een licht verstandelijke beperking.

ONDER EMBAR

Regio's

Dit is een kaart van Nederland met daarin aangegeven de elf jeugdbeschermingsregio's: Friesland, Groningen/Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht/Flevoland, Noord-Holland/Amsterdam, Zuid-West, Rijnmond, Zeeland, Brabant en Limburg.

2 Kinderen en ouders in de jeugdbescherming

De inspecties spraken met ouders, jeugdigen en jeugdbeschermers en bekeken vele dossiers. In totaal hebben de inspecties zicht gekregen op de situatie van 400 jeugdigen en gezinnen met een maatregel.

Kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel zijn kinderen die ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd. Hun ouders zijn (tijdelijk of structureel) niet in staat om hen de bescherming of begeleiding te bieden die nodig is om gezond en veilig te kunnen opgroeien. Het lukt ook niet met steun van het sociale netwerk en met vrijwillige hulpverlening. Pas als alle mogelijkheden in het vrijwillig kader zijn uitgeput, komt het tot een kindbeschermingsmaatregel, nadat ook de kinderrechter heeft bepaald dat hulp in het vrijwillig kader ontoereikend is gebleken en er geen afdoende alternatieven meer zijn. De overheid draagt de verantwoordelijkheid om deze kinderen zonder vertraging te beschermen tegen de bedreigingen in hun gezonde en veilige ontwikkeling, omdat ouders dit niet kunnen of omdat zij zelf de bedreiging vormen.

Het gaat ook om jeugdigen met een jeugdreclasseringsmaatregel. Ook de problematiek van deze kinderen en hun ouders is vaak complex, waardoor deze kinderen dringend zorg en ondersteuning nodig hebben. Hiertoe legt een kinderrechter een jeugdige een jeugdreclasseringsmaatregel op. De overheid draagt de verantwoordelijkheid voor de begeleiding van deze jeugdige, gericht op het voorkomen van recidive, de re-integratie en het borgen van de veiligheid van de jeugdige en zijn omgeving.

2.1 **Waarom is tijdig passende hulp voor hen noodzakelijk?**

De urgentie om in te grijpen in een gezin is groot op het moment dat de kinderrechter een jeugdbeschermingsmaatregel uitspreekt. De overheid grijpt in de privélevens van deze gezinnen in om de ontwikkelingsbedreiging voor de kinderen op te heffen, respectievelijk te voorkomen dat een jeugdige recidiveert in zijn strafbare gedrag. Deze urgentie maakt het noodzakelijk dat een kindbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel integraal, deskundig en zonder vertraging wordt uitgevoerd. De noodzakelijke hulp moet onmiddellijk kunnen starten zodat concreet zicht is op verbetering.

De opsomming in het kader hiernaast laat zich lezen als afzonderlijke casuïstiek. Maar de baby die in deze belaste omstandigheden wordt geboren, is zonder tijdige inzet van de juiste hulp aan zijn ouders en voor hemzelf een paar jaar later mogelijk het kind van 8 met forse trauma's en gedragsproblemen. Het kind van 8 met forse trauma's en gedragsproblemen, dat als gevolg van de eigen problematiek en die van haar ouder niet meer thuis kan wonen, loopt zonder passende plek het risico om verder in de tijd af te glijden naar criminaliteit, verslaving, wordt mogelijk loverboyslachtoffer of komt bij zware specialistische zorgvormen terecht. In veel gevallen zien de inspecties in de onderzochte casuïstiek terug dat ouders zelf ook een belast verleden of een geschiedenis in de jeugdzorg hebben.

Voorbeelden kinderen en ouders met een kinderbeschermings- of jeugd reclasseringsmaatregel

- *P. is vijf maanden oud en heeft ouders met ernstige psychiatrische problemen. Tijdens ruzies zijn zij soms gewelddadig.*
- *K. is een baby van acht maanden, zijn beide ouders zijn verslaafd aan drugs.*
- *B. is een peuter van 13 maanden, ze is uithuisgeplaatst, omdat haar ouders veel drank en drugs gebruiken. Ze was getuige van heftige ruzies. Ouders willen geen afspraken maken met hulpverleners.*
- *I. is een peuter van 2 jaar. Door kindermishandeling heeft ze kale plekken op haar hoofd en blauwe plekken op haar lichaam.*
- *De ouders van J. hebben veel meegemaakt. Hier kunnen ze niet goed mee omgaan. Hun relatie is gewelddadig.*
- *C. is 4 jaar. Zijn moeder is in het buitenland en zijn vader mishandelt hem.*
- *N. is 4 jaar. Hij heeft last van de scheiding van zijn ouders. N. laat zorgelijk gedrag op school zien en vraagt of hij in een ander gezin mag wonen. Zijn moeder heeft N. een jaar geleden bij vader afgezet en hem langere tijd niet gezien. Zijn vader heeft ernstige psychische problemen.*
- *Q. is 5 jaar en woont bij haar moeder. Haar moeder heeft veel nare dingen meegemaakt. Q. heeft gezien dat haar moeder seksueel werd misbruikt en geslagen.*
- *M., S. en E. zijn drie jonge kinderen, die meerdere situaties van huiselijke geweld meemaakten. Ze hebben al op zeven plekken gewoond.*
- *F. is 10 jaar, haar moeder is slachtoffer van de toeslagenaffaire. Beiden hebben last van psychische problemen. Er zijn financiële problemen en daarmee samenhangende problemen, zoals een dreigende huisuitzetting.*
- *D. van 9 en S. van 10 jaar, zitten knel in de complexe scheiding van hun ouders. Ouders geven beide geen toestemming voor start van hulp of woonplek bij de andere ouder.*
- *De ouders van H. zitten in een zeer complexe scheiding. Omdat de vader van H. erg agressief is, draagt zijn moeder een aware knop*
- *Door haar (verslavings-)problematiek heeft de moeder van de elfjarige G. hem ernstig verwaarloosd.*
- *Het oudste kind Z. van 14, in een gezin van drie kinderen laat steeds meer zorgelijk gedrag zien (verslaving, criminaliteit).*
- *K. is een jongen van 12 jaar. Hij woont al langere tijd bij oma, maar oma kan de zorg niet meer aan. De problemen van K. vragen om specialistische behandeling.*
- *P. is een jongen van 12 jaar. P. zit klem tussen ouders door de complexe scheiding. P. heeft aangegeven niet meer te willen leven, de ouders worden het niet eens over behandeling van P.*
- *Y. is een meisje van 13 met een trauma. Zij is zeer seksueel grensoverschrijdend binnen haar gezin en naar andere kinderen.*
- *S. is een meisje van 14 met psychische problemen. Ze beschadigt zichzelf. Haar ouders mijden de zorg, waardoor S. buiten beeld en uit zorg blijft.*
- *M. is een jongen van 14. Hij is dader van een zedendelict en uithuisgeplaatst. Er zijn grote zorgen over alle aspecten van zijn ontwikkeling.*
- *F. is 15 jaar en heeft een succesvolle behandeling in de JeugdzorgPlus achter de rug. Er is geen vervolgplek voor haar beschikbaar.*
- *B. is een jongen van 15 jaar. Hij is als kind mishandeld en heeft situaties met huiselijk geweld meegemaakt. B. 'loopt over zijn ouders heen' en laat zelfbepalend gedrag zien. B. heeft op wacht heeft gestaan bij beroving.*
- *R. is 16 jaar en slachtoffer van een loverboy.*
- *J. is een autistische jongen van 16 jaar die drugs gebruikt en verzuimt van school. J. is veroordeeld voor diefstal met geweld tegen personen.*
- *V. is een jongen van 16 en zeer agressief in zijn gezin. V. is uit huis geplaatst.*
- *L. is een meisje van 16 met een combinatie van complexe problemen en een geschiedenis in instellingen. Ze verblijft herhaaldelijk op de Zeer intensieve kortdurende observatie en stabilisatie afdeling (ZIKOS) van de JeugdzorgPlus .*
- *D. is een jongen van 17, lange hulpverleningsgeschiedenis, woonde vijf jaar op groepen. Er is geen vervolgplek voor hem.*
- *M. is een jongen 17 jaar, verdacht van poging tot doodslag.*

2.2 Wat is nodig om de ontwikkelingsbedreiging/recidiverisico af te wenden?

Om de ontwikkelingsbedreiging of het recidiverisico af te wenden zijn deskundige jeugdbeschermers nodig. De vaardigheden van jeugdbeschermers moeten divers zijn om die jeugdigen en ouders die niet open staan voor hulp, hier tóch toe te bewegen en gemotiveerd te houden, ook als die hulp niet direct beschikbaar is. Jeugdbeschermers zetten hun bevoegdheden pas in wanneer dit echt nodig is.

Het is van belang dat jeugdbeschermers direct na het uitspreken van de maatregel aan het werk kunnen met het gezin. En dat zij tijd en professionele ruimte hebben om met ouders en jeugdige aan de slag te gaan om vervolgens een goede inschatting te kunnen maken welke hulp het beste aansluit en zal helpen. De jeugdbeschermer heeft daarnaast ook tijd en ruimte nodig voor overleg met de gemeente, school, netwerk, specialisten en het lokale veld over wat nodig en mogelijk is.

Nadat duidelijk is welke hulp nodig is voor het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging of het verminderen van recidiverisico, moet deze zonder vertraging kunnen worden ingezet.

3 Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers

Feiten en cijfers - Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer

Cijfers CBS

Volgens de [voorlopige cijfers van het CBS](#) zijn in 2020 10.310 jeugdigen ingestroomd in de jeugdbescherming (OTS en voogdij). In 2020 zijn volgens het [CBS](#) 5.015 jeugdigen ingestroomd in de jeugdreclassering.

Cijfers verdiepende praktijktoets

Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer

De inspecties hebben voor 354 jeugdigen beoordeeld of zij tijdig een jeugdbeschermer toegewezen hebben gekregen. Dit was voor 307 jeugdigen gelukt (87%). De inspecties hebben voor 400 jeugdigen beoordeeld of zij een vaste jeugdbeschermer hebben. Dit was het geval voor 367 jeugdigen (92%).

Geëxtrapoleerd naar 2020 zou betekenen dat bijna 2.000 jeugdigen waarvan de maatregel in 2020 is gestart *niet tijdig* een vaste jeugdbeschermer hebben gekregen. Zo'n 1.400 jeugdigen hebben in 2020 in de eerste maanden van de uitvoering van de maatregel met meer dan één wisseling van de jeugdbeschermer of jeugdreclasserender te maken gehad, of zijn bij uitval van de jeugdbeschermer ondergebracht bij de bureaudienst of wachtlijstbeheer.

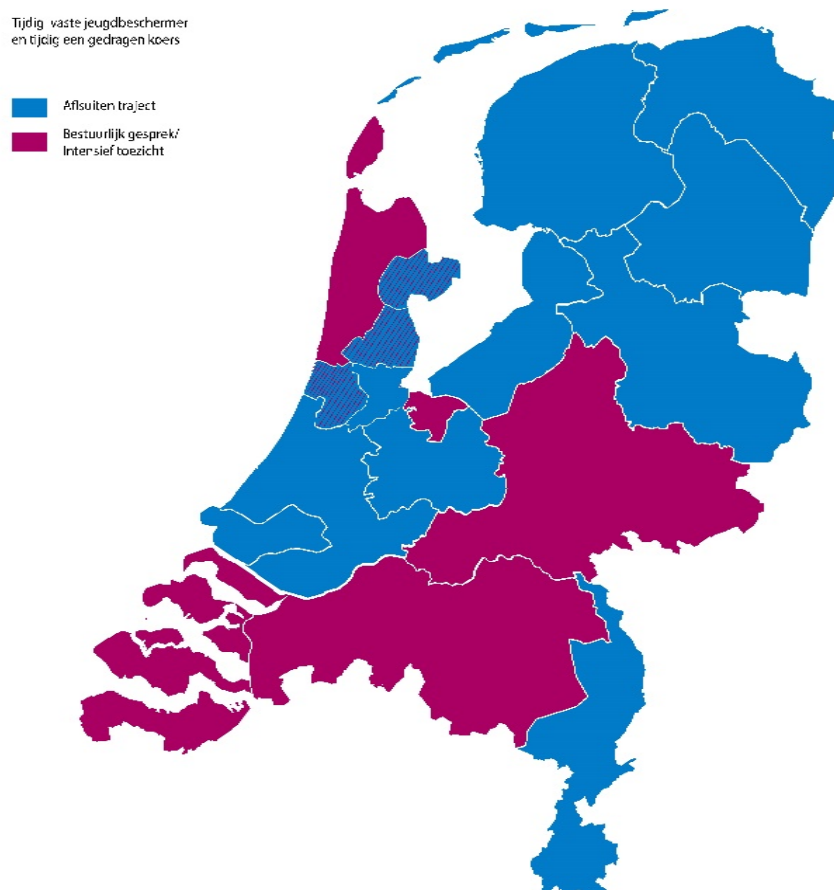
Hierbij merken de inspecties op dat zij voor het overgrote deel zaken hebben getoetst die zijn gestart in de periode augustus 2020 – januari 2021 en geen voogdijzaken hebben onderzocht. Bij langer lopende zaken zijn vaak veel verschillende jeugdbeschermers betrokken, zowel in het kader van preventieve jeugdbescherming als bij de uitvoering van een maatregel. Dit is voor een belangrijk deel het gevolg van personeelsverloop en verzuim.

Elk kind tijdig een gedragen koers

De inspecties hebben voor 283 jeugdigen beoordeeld of voor hen een koers is uitgezet. Dit was voor 262 jeugdigen gelukt (93%). De inspecties hebben voor 258 jeugdigen beoordeeld of de koers tijdig was. Dit was voor 230 jeugdigen gelukt (89%). De inspecties hebben voor 278 jeugdigen beoordeeld of de koers gedragen was. Dit is voor 249 jeugdigen gelukt (90%).

Geëxtrapoleerd naar heel 2020 zou dit betekenen dat bijna 1.700 jeugdigen waarvan de maatregel in 2020 is gestart niet tijdig een gedragen koers hebben gekregen.

De feiten en cijfers per regio staan in de afzonderlijke regioreporten.

Deze kaart van Nederland gaat over de normen 'Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'Elk kind tijdig een gedragen koers'. In de jeugdbeschermingsregio's Friesland, Groningen/Drenthe, Overijssel, Utrecht/Flevoland, Amsterdam, Rijnmond, Zeeland en Limburg sluiten de inspecties het toezichttraject wat deze normen betreft af. In de regio's Brabant, Noord-Holland en Gelderland voeren de inspecties een bestuurlijk gesprek met respectievelijk Jeugdbescherming Brabant, De Jeugd- en Gezinsbeschermers en Jeugdbescherming Gelderland. Ook met het Leger des Heils Jeugdbescherming en Jeugdreclassering volgt een bestuurlijk gesprek. Afhankelijk van de uitkomsten van het gesprek bepalen de inspecties het vervolg. In de regio Zeeland vind er vanuit de inspecties intensief toezicht plaats.

Bijlage 1 bevat een overzicht van de conclusies per regio.
Bijlage 3 bevat een samenvatting van de bevindingen van de landelijk werkende instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering: Briedis, Jeugd Veilig Verder, Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering en de William Schrikker Stichting.
Bijlage 4 bevat een samenvatting van de bevindingen per regio.

3.1 Grote stappen gezet

Sinds 2019 is er veel verbeterd bij de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering en daarom heen. De inspecties zien dat een aantal regio's heeft geïnvesteerd in de samenwerking rond en inrichting van jeugdbescherming en jeugdreclassering, waardoor de meeste GI's erin slagen om tijdig een vaste jeugdbeschermer in te zetten voor jeugdigen met een maatregel.

Zelfs al is de bezetting krap, en werkt de GI met een instroomteam of met wachtlijstbeheer, dan nog slagen jeugdbeschermers er vaak in om tijdig een gedragen koers uit te zetten met de jeugdige en zijn gezin. Jeugdbeschermers zetten zich – ondanks de ervaren langdurig hoge werkdruk – hier volop voor in. Jeugdbeschermers geven mooie voorbeelden van de manier waarop zij inzicht krijgen in eventuele weerstand bij ouders en kinderen en hoe ze deze weerstand weten om te vormen tot een positieve, samenwerkende houding. Ook vertellen ze hoe ze het gezin motiveren tot het bereiken van een doel, al dan niet met de inzet van hulpverlening.?

Een tijdige start van de maatregel met een deskundige jeugdbeschermer die luistert naar het gezin, maar ook grenzen stelt, helpt om een gedragen plan op te stellen. In de praktijk zagen de inspecties dat zo'n snelle start en laagdrempelig contact ook helpt om ouders en jeugdigen gemotiveerd te krijgen en te houden voor het traject.

GI's hebben in een aantal regio's geïnvesteerd in het werven van personeel en in het behoud van de huidige medewerkers. GI's hebben inwerkprogramma's voor nieuwe medewerkers, intervisie groepen en bieden deskundigheidsbevordering. Van bestuurders hoorden de inspecties dat ze het belangrijk vinden dat jeugdbeschermers weer trots kunnen zijn op hun werk. Het beroep van jeugdbeschermer is een vak dat veel van de professional vraagt. Daar moet de werkgever aandacht voor hebben en regelmatig bij stil staan. Het werk is intensief, soms zwaar, maar het is ook leuk, mooi en dankbaar werk, dat maatschappelijke waardering verdient.

Aandachtspunt: spreken met kinderen

De inspecties zien dat jeugdbeschermers niet altijd met de kinderen spreken. Als een kind erg jong is of niet kán spreken, is dit navolgbaar. Jeugdbeschermers kiezen er soms ook voor om een kind niet te spreken omdat dit te belastend voor het kind zou zijn, of omdat andere professionals al met het kind spreken. De inspecties vinden dat er nooit een goede reden is het kind niet te spreken, zeker bij ingrijpende beslissingen over het kind, zoals bijvoorbeeld een uithuisplaatsing.

De inspecties verwachten dat jeugdbeschermers altijd zoeken naar manieren om de 'stem van het kind' een plek te geven in hun overwegingen. Een heel klein kind hoeft niet geïnterviewd te worden, maar kan misschien in de ruimte waar de ouders een gesprek hebben in een hoekje spelen. Aanwezigheid bij gesprekken is bijna altijd mogelijk en voor kinderen belangrijk in het proces. De jeugdbeschermer kan het kind helpen om te begrijpen wat er gebeurt en om iets van de situatie te mogen vinden. Het gevoel van controle, regie en inspraak waar dat mogelijk is, is voor kinderen belangrijk om ingrijpende stappen als een uithuisplaatsing te kunnen verwerken.

Goede voorbeelden

- **Jeugdbeschermingsregio Overijssel** heeft Jeugdbescherming Overijssel (JbOV) voldoende financiële ruimte geboden door tarieven volgens de benchmark te hanteren, zodat JbOV kan voldoen aan de wettelijke taken en in staat is om voldoende medewerkers te werven.

JbOV heeft een doorlopende vacature voor nieuwe jeugdbeschermers, zodat verzuim of verloop snel opgevangen wordt. De mensen 'op de bank' krijgen een training en volgen het inwerkprogramma. Ze zijn meteen inzetbaar wanneer dat nodig is.

- **Bureau Jeugdzorg Limburg (BJZ Limburg), JbOV, Samen Veilig Midden Nederland (SVMN), Jeugdbescherming Regio Rijnmond (JBRR)** sturen op de processen en op tijdigheid.

Jeugdbeschermers ervaren dit als ondersteunend, ook in hun relatie met jeugdigen, ouders en ketenpartners brengt dit voorspelbaarheid en structuur.

- **GI's** werken met een inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers. Ondanks de vaak hoge werkdruk en krappe budgetten, maken zij tijd vrij om nieuwe medewerkers goed in te werken en te begeleiden. Ook medewerkers die lang in dienst zijn, hebben mogelijkheden om te reflecteren op het werk en om elkaar te ontmoeten.
- **JB Gelderland, JBRR, JbOV en Jeugdbescherming west (JBw)** bieden jeugdbeschermers de mogelijkheid om met een dubbele bezetting te werken in het kader van het inwerkprogramma of bij zeer complexe casussen.
- **JBRR** werkt met systeemgerichte teamtafels die kort na de zitting plaatsvinden. Bij deze teamtafel zijn het gezin, de jeugdbeschermers, het lokale team en eventuele andere betrokkenen aanwezig om gezamenlijk de koers uit te zetten.

Het lukt met een enkele uitzondering om gezinnen aan tafel te krijgen, kennis te maken en al te starten met het uitzetten van een plan om te komen tot passende hulp. Ook ouders in een complexe scheiding komen aan tafel. Dit is opvallend, omdat het in veel delen van het land niet lukt.

- Een **aantal GI's** slaagt erin om de vaste jeugdbeschermers naar de zitting te laten gaan waar de maatregel over een jeugdige wordt uitgesproken, zodat zij direct kennis kunnen maken met het gezin en de volgende stappen met hen kunnen doornemen.

3.2 ... maar kwetsbaarheid blijft

Naast deze positieve ontwikkelingen en mooie voorbeelden zien de inspecties dat de vitale functie van jeugdbescherming zeer kwetsbaar blijft. Op een intensive care is altijd beschikbare ruimte nodig, altijd ook lege bedden voor onverwacht snelle instroom. Voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel mag worden verwacht dat er altijd een jeugdbeschermer beschikbaar is die meteen met hen en met hun gezin aan het werk kan. Niet alle regio's slagen hierin.

In het signalement [Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#) uit 2019 signaleerden de inspecties dat de kwaliteit en de tijdigheid van de bescherming van een kind dat ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd mede afhankelijk is van de lokale context. Er is ongelijkheid in de bescherming van het kind, afhankelijk van waar hij woont. Deze ongelijkheid tekent zich ook in dit onderzoek van de inspecties af.

3.2.1 *Werken met 'de minimale variant'*

Om een jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregel kwalitatief goed en tijdig uit te voeren, heeft een GI nodig dat het personeelsbestand op orde is en ruimte biedt voor onvoorziene situaties. Daarnaast is het belangrijk dat een GI kan investeren in de deskundigheid en het werkplezier van hun medewerkers. Dit vraagt (financiële) bewegingsruimte bij de GI. De meeste GI's hebben deze bewegingsruimte en overcapaciteit niet. Zodra er een verhoogde instroom is, zijn er moeilijkheden om deze kinderen van een jeugdbeschermer te voorzien. Negen GI's werkten op het moment van de praktijktoets hierdoor met wachtlijstbeheer, instroomteams, verdeellijsten, of 'beperkt hulpaanbod'.

De inspecties beoordelen het werken met deze 'minimale varianten' als niet wenselijk. Het doet geen recht aan de urgentie van de jeugdbeschermingsmaatregel. De inspecties hebben het werken met een 'minimale variant' in dit toezicht wel als voldoende beoordeeld, als de jeugdbeschermer daadwerkelijk met het gezin aan de slag gaat, in contact is met het gezin en samen met hen werkt aan een gedragen koers.

Briedis, Jeugdbescherming Brabant, Jeugdbescherming Gelderland, De Jeugd- en Gezinsbeschermers, en het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering zijn er met de jeugdhulpregio's niet in geslaagd om samen voorwaarden te creëren waardoor elke jeugdige met een maatregel en hun ouders *tijdig* een jeugdbeschermer en *tijdig* een gedragen koers heeft.

In Zeeland en Brabant is de situatie *na* de praktijktoets verder verslechterd als gevolg van het faillissement van Briedis, de beëindiging van het contract van de Zeeuwse gemeenten met Intervence en een tijdelijke opnamestop bij JB Brabant en de William Schrikker Stichting.

3.2.2 *Verloop en verzuim*

Het verloop onder jeugdbeschermers blijft hoog en het gevolg hiervan is dat gezinnen tijdens een traject vaak te maken krijgen met een of meer wisselingen van jeugdbeschermer. In 2019 benoemden de inspecties als oorzaken de hoge werkdruk, de inzet van nieuwe, onervaren medewerkers die nog niet zijn toegerust voor hun taak, in combinatie met de krappe arbeidsmarkt die het mogelijk maakt om elders aan de slag te gaan met een lagere werkdruk en betere arbeidsvoorwaarden. Die factoren voor verloop en verzuim zijn onveranderd, hoewel er een (tijdelijke) verbetering was te zien tijdens de coronacrisis.

Het beroep van jeugdbeschermer is veelzijdig en vraagt veel van een medewerker. De aard van het werk van een jeugdbeschermer vraagt om goed toegeruste, ervaren en deskundige professionals. De problematiek in de gezinnen is meestal

ingewikkeld en er zijn regelmatig problemen op verschillende leefgebieden. Het kan gaan om psychiatrie, maatschappelijke problemen en complexe opvoedsituaties. Een jeugdbeschermer heeft vaardigheden nodig om zowel met een volwassene als een kind het gesprek te kunnen voeren. Tot slot is er ook sprake van een complex stelsel waarbinnen de jeugdbeschermer invulling moet geven aan de maatregel, waarbij gemeenten en regio's direct of indirect vanuit hun eigen perspectief en visie invloed uitoefenen op de uitvoering van de jeugdbescherming. Voor een startende jeugdbeschermer kan deze complexiteit en verantwoordelijkheid te groot zijn. Ook ervaren jeugdbeschermers houden het niet altijd vol om langdurig met deze hoge werkdruk en grote verantwoordelijkheid om te gaan. De druk is hoog en de beloning is vaak gelijk aan een soortgelijke baan die minder intensief is. Voor jeugdbeschermers is dit te vaak de reden om naar een ander onderdeel van de jeugdhulpverlening over te stappen. Er zijn ook ervaren jeugdbeschermers die zo opbranden dat ze de hulpverlening helemaal de rug toekeren.

Met een vertrekkende medewerker verliest de GI kennis, ervaring en expertise die deze medewerker heeft opgedaan en in kon zetten. Onervaren medewerkers kunnen het gat van een ervaren medewerker niet meteen vullen. Het risico bij schaarste aan personeel is dat een GI teveel van een onervaren medewerker vraagt en dat er minder tijd is om een onervaren medewerker goed te begeleiden.

4 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp

Grote, structurele problemen maken het voor jeugdbeschermers, zorgaanbieders en gemeenten moeilijk, en soms onmogelijk om voor een kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende (specialistische) hulp in te zetten. Het individuele kind, dat ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd en waarvoor de overheid verantwoordelijkheid draagt, mag niet de dupe zijn van deze structurele problemen. Dat is precies de reden waarom de inspecties om een actiegerichte doorbraakaanpak hebben gevraagd. Deze doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat de jeugdbeschermingsmaatregel effectief kan zijn *ondanks* deze structurele problemen.

De inspecties hebben getoetst of elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgt. Geen enkele regio is hier volledig in geslaagd. Op het punt van de tijdige inzet van passende hulp zijn grote regionale verschillen te zien. In verschillende regio's zijn met de doorbraakaanpak in de jeugdbeschermingsregio's wel belangrijke stappen gezet. Dit hoofdstuk besteedt aandacht aan succesfactoren waarmee regio's van elkaar kunnen leren en hun aanpak kunnen aanscherpen. Het hoofdstuk gaat ook in op de belemmeringen bij het uitvoeren van de doorbraakaanpak, waaronder de bestaande structurele problemen.

Feiten en cijfers - Tijdig passende hulp

Cijfers CBS

Volgens de [voorlopige cijfers van het CBS](#) zijn in 2020 10.310 jeugdigen ingestroomd in de jeugdbescherming (OTS en voogdij). In 2020 zijn volgens het [CBS](#) 5.015 jeugdigen ingestroomd in de jeugdreclassering.

Cijfers verdiepende praktijktoets

Elk kind tijdig passende hulp

De inspecties hebben voor de onderzoeksperiode augustus-half november 2020 gekozen omdat van deze jeugdigen redelijkerwijs mocht worden verwacht dat zij (al dan niet met inzet van de doorbraakaanpak) medio februari 2021 passende hulp zouden hebben.

De inspecties hebben voor 366 jeugdigen beoordeeld of passende hulp is ingezet. Dit was voor 284 jeugdigen (78%) gelukt en voor 82 kinderen (22%) niet. De inspecties hebben voor 357 jeugdigen, waarvan de maatregel in augustus-half november 2020 is gestart, beoordeeld of de passende hulp tijdig is ingezet. Dit was voor 239 jeugdigen (67%) gelukt en voor 118 kinderen (33%) niet.

Geëxtrapoleerd naar heel 2020 zou dit betekenen dat zo'n 5.000 jeugdigen waarvan de maatregel in 2020 is gestart niet tijdig passende hulp hebben gekregen.

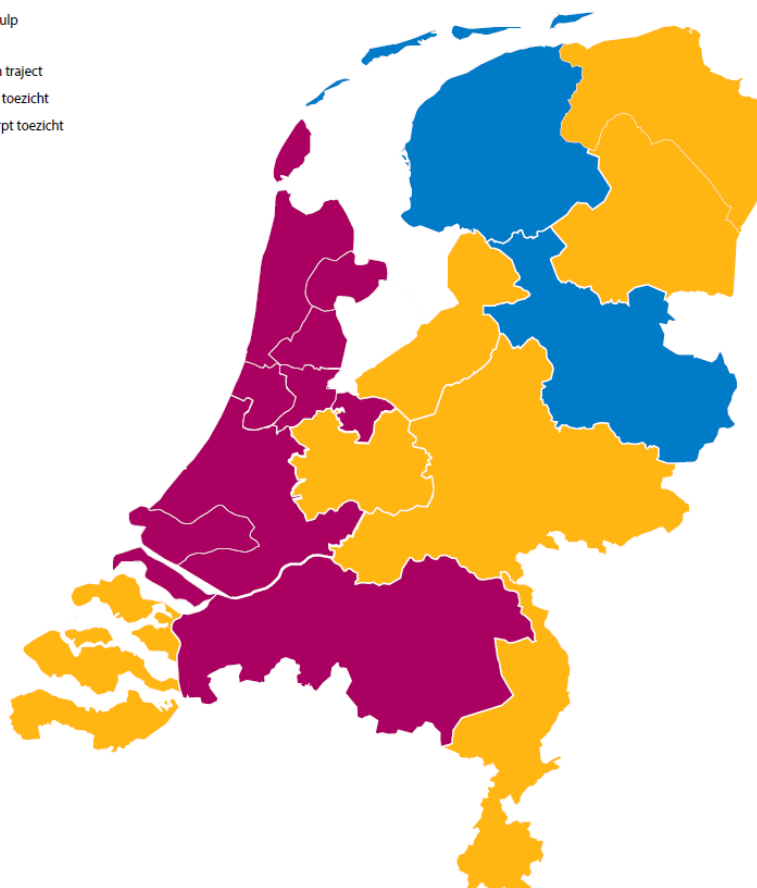
De jeugdbeschermingsregio's **Friesland** en **Overijssel** zijn er grotendeels in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties sluiten het toezichttraject op deze norm in deze regio's af.

De jeugdbeschermingsregio's **Gelderland, Groningen & Drenthe, Limburg, Utrecht & Flevoland** en **Zeeland**, zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

De jeugdbeschermingsregio's **Brabant, Noord-Holland/Amsterdam, Rijnmond, Zuid West** zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben niet voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen in deze regio's verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

Tijdig passende hulp

- Afsluiten traject
- Regulier toezicht
- Verscherpt toezicht

Deze kaart van Nederland gaat over de norm 'Elk kind tijdig passende hulp'. In de jeugdbeschermingsregio's Friesland en Overijssel sluiten de inspecties het toezichttraject af. De inspecties blijven de regio's Gelderland, Utrecht/Flevoland, Groningen/Drenthe, Zeeland en Limburg volgen vanuit het reguliere toezicht. In de regio's Brabant, Rijnmond, Zuid-West en Amsterdam/Noord-Holland zullen de inspecties verscherpt toezicht uitvoeren voor de periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

De feiten en cijfers per regio staan in de afzonderlijke regiorapporten. Bijlage 2 bevat een overzicht van de conclusies per regio, bijlage 4 bevat een samenvatting van de bevindingen per regio.

4.1 De doorbraakaanpak

4.1.1 Successen van de doorbraakaanpak

De inspecties stellen vast dat de regio's de meerwaarde zien van de doorbraakaanpak en deze willen bestendigen of gebruiken om lopende trajecten te versnellen door lering te trekken uit de ervaringen in de doorbraakaanpak. Bijvoorbeeld omdat er nu beter inzicht is in structurele tekorten aan hulpaanbod, omdat de samenwerking is verbeterd, maar ook omdat betrokken professionals met elkaar op nieuwe manieren naar oplossingen hebben gezocht. De doorbraakaanpak heeft verder de start van expertteams/tafels geforceerd in regio's waar deze voorheen niet bestonden.

De meeste regio's hebben samenwerking rond de jeugdbeschermingsketen georganiseerd en uitgewerkt. Er is bij gemeenten meer besef gekomen dat GI's gebaat zijn bij eendracht en versimpeling van routes. De jeugdbeschermers kunnen niet alléén zorgen voor passende hulp voor hun cliënten. Dit lukt alleen samen met gemeenten die de juiste voorwaarden scheppen, met lokale teams en met aanbieders.

De doorbraakaanpak heeft in veel regio's de samenwerking een extra impuls gegeven, waar successen mee zijn bereikt in het organiseren van passende hulp voor jeugdigen met een maatregel. Een goede samenwerking tussen zorgaanbieders, lokale teams, GI's en gemeenten is een duidelijke succesfactor, waarvan de inspecties verwachten dat deze wordt voortgezet en uitgebouwd.

Helpend daarbij is de gezamenlijke grondhouding: het met elkaar niet accepteren dat een kind met een maatregel niet tijdig de passende hulp krijgt.

Andere belangrijke succesfactoren zijn:

- Hulpaanbieders die zijn aangesloten bij de doorbraakaanpak in de regio.
- Gedragen/overeenstemming in samenwerking in en tussen regio's en (boven)regionale bestuurlijke cohesie.
- Expertteams met een heldere werkwijze, gebaseerd op samenwerking en vertrouwen en met mandaat om hulp in te zetten.
- Vertrouwen op elkaars professionaliteit en expertise.
- De deskundige en vasthoudende jeugdbeschermer.
- Een meedenkend team voor passend aanbod bij de GI en bij inkoopregio (zorgbemiddeling, zorgmakelaars).

In regio's waar actiegericht en per kind of gezin is bekeken: 'wat is er nodig, hoe kunnen we deze hulp inzetten?' zijn de grootste successen bereikt.

4.1.2

Knelpunten doorbraakaanpak

Naast deze succesfactoren hebben de inspecties ook belemmeringen gezien in een aantal regio's om te komen tot een succesvolle doorbraakaanpak.

Niet alle regio's hebben gekozen voor een onorthodoxe, actiegerichte aanpak. Jeugdbeschermers die de inspecties tijdens de praktijktoets spraken, hebben de doorbraakaanpak hierdoor soms ervaren als een 'herhaling van zetten'. Naar hun gevoel liepen ze opnieuw de stappen door die zij al met het gezin en zorgaanbieders hadden doorlopen. Dit nam tijd en leidde niet tot passende hulp.

In een aantal regio's kwam de samenwerking niet goed op gang en bleven regio's oplossingen zoeken binnen de te beperkte mogelijkheden van de direct eigen kring. Verder hebben de inspecties gezien dat expertiseteams konden meedenken en alternatieve oplossingen konden aandragen, maar als de noodzakelijke hulp er niet is, dan konden zij ook niet voor alle kinderen een oplossing vinden. Het lukte dan niet om door de structurele problemen heen te breken en tot een oplossing te komen voor elk kind.

Succesfactoren doorbraakaanpak

In de regio's **Friesland, Overijssel, Gelderland, Utrecht & Flevoland** is de doorbraakaanpak in goede samenwerking tussen zorgaanbieders, GI's, gemeenten en lokale teams tot stand gebracht en/of verder uitgebouwd. Die samenwerking is zowel terug te zien op bestuurlijk niveau als op casusniveau. Vertrouwen op elkaars expertise en professionaliteit is hierbij een belangrijke succesfactor.

In **Friesland, Limburg, Zeeland** en in **jeugdhulpregio Amsterdam-Amstelland** spelen bestaande financiële tekorten geen rol bij de inzet van hulp aan jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel. In Amsterdam-Amstelland gelden budgetplafonds niet voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel.

In **Friesland, Gelderland, Groningen & Drenthe, Rijnmond, Zeeland** en bij de **WSS** zijn zorgmakelaars bij de GI's en/of gemeenten met kennis van het zorglandschap en de zoektocht naar passende hulp (deels) kunnen overnemen van de jeugdbeschermer.

Brabant: Participatie van alle jeugdhulpregio's, alle GI's en het Bovenregionaal Expertise Centrum in de doorbraakaanpak. In de JZ-regio West Brabant West zijn aanbieders al gezamenlijk verantwoordelijk voor de wachtlijst en hulp aan kinderen.

Friesland: Urgentiebesef, goede samenwerking, mandaat en bestuurlijke steun, gedragenheid van de aanpak, goede samenwerking en contacten.

Overijssel: Het gedeelde gevoel van urgentie om het doel te bereiken is groot. Verantwoordelijkheden worden meer gedeeld tussen verschillende partners, er kan sneller opgeschaald worden en partijen kijken samen naar oplossingen.

Utrecht: Bestaande structuren zijn zeer geschikt voor de doorbraakaanpak. Opgepakkt als gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bestuurders, gemeenten en uitvoerenden trekken als partners op en elkaar goed te vinden. Overeenstemming en een gedeelde visie helpt.

Gelderland: Er is duidelijk commitment uitgesproken middels het afstemmen en gezamenlijk bestuurlijk goedkeuren van het doorbraakplan voor de hele regio Gelderland. De urgentie wordt in alle gemeenten gevoeld.

Limburg: Gedragen aanpak, onderdeel van andere activiteiten van de verbeteragenda. Voor de doorbraakaanpak is toegezegd dat financiële tekorten en capaciteit van expertteams geen rol spelen.

Rijnmond: Rijnmond heeft een grondige analyse gemaakt van de problematiek. Er is een goede samenwerking tot stand gebracht.

Zeeland: Jeugdhulpaanbieders willen actief meedoen in de aanpak van de wachtlijst. Voor de doorbraakaanpak is toegezegd dat financiële tekorten geen rol spelen.

Zuid West: De doorbraakaanpak maakte duidelijk waar de tekorten in de passende hulp liggen; aan welke hulp behoefte is en wat GI's nodig hebben om hun werk goed te doen.

4.2 Structurele problemen

4.2.1 *Onvoldoende residentiële hulpaanbod voor jeugdigen met de meest complexe problemen*

In 2019 en ook in dit rapport trekken de inspecties de vergelijking tussen de jeugdbescherming en de jeugdreclassering en de intensive care van een ziekenhuis. Een intensive care is bedoeld voor een kort en intensief verblijf, gericht op herstel. Ook voor kinderen (en hun ouders) met een jeugdbeschermingsmaatregel is het de bedoeling dat zij na een korte en intensieve periode op eigen kracht of met vrijwillige hulp verder kunnen. De ambitie van gemeenten, die ook in de Jeugdwet besloten ligt, is dat jeugdigen thuis of zo thuis mogelijk opgroeien. Gemeenten sturen hier onder andere op door het residentiële hulpaanbod zoveel mogelijk af te bouwen.

Voor een deel van de kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel is na de intensieve periode echter langdurige hulp en zorg nodig. Net als bij de intensive care in een ziekenhuis, is het soms nodig om te herstellen en te revalideren. Dit kan tijd kosten. De intensive care is dan niet meer nodig, maar de hulp is nog intensief en specialistisch. In de jeugdhulp gaat het om kinderen die als gevolg van hun eigen problematiek, al dan niet in combinatie met problemen in de thuissituatie, niet (meer) thuis kunnen opgroeien. Dat zijn jeugdigen die zeer beschadigd zijn en zelf een combinatie van problemen hebben, zoals agressieproblematiek, GGZ-problematiek, trauma, verslaving, verstandelijke beperking. Voor hen is een stabiele plek nodig totdat zij op eigen benen kunnen staan. Soms hebben zij ook als zij volwassen zijn hulp nodig, bijvoorbeeld in een voorziening voor beschermd wonen.

Uit het toezicht in het hele land komt naar voren dat kinderen met dergelijke problemen om uiteenlopende redenen lang op crisisplekken verblijven, op wachtlijsten staan, veel te maken hebben met verplaatsingen en geen passende behandeling krijgen. Voor deze kinderen is echt te weinig aanbod en voor aanbieders is het om verschillende redenen niet aantrekkelijk of haalbaar dit aanbod te creëren.

Deze kinderen kunnen niet thuis wonen, in dat geval is de ambitie 'zo thuis mogelijk' bijvoorbeeld in gezinshuizen. Als het de ambitie is om deze kinderen, die voorheen in (grootschalige) residentiële voorzieningen verbleven, 'zo thuis mogelijk' te laten opgroeien en daar te laten blijven, dan is het nodig om de (hoog)specialistische hulp daar in te zetten. Dat betekent dat er voldoende gezinshuizen nodig zijn die deze complexe kinderen kunnen 'handelen', met integrale deskundigheid en soms met (vierentwintiguurs) een-op-een begeleiding.

Ook voor jeugdigen met ouders die niet in staat zijn om te zorgen voor een veilige omgeving, is het nodig dat er een langdurig verblijf is met zo min mogelijk verhuizingen, zodat de jeugdige op zo'n normaal en gezond mogelijke manier kan groeien naar volwassenheid.

4.2.2 *Onvoldoende specialistisch ambulante (GGZ) hulpaanbod : wachtlijsten*

De vraag naar dit residentiële aanbod zou een stuk kleiner kunnen worden als kinderen en hun ouders in hun thuissituatie tijdig de hulp krijgen die nodig is. En dat met die hulp voorkomen wordt dat het kind ernstig beschadigd raakt of ouders overvraagd raken. Zo tijdig mogelijk, en bij voorkeur niet in het gedwongen kader (zonder jeugdbeschermingsmaatregel). Als de kinderrechter als ultimum remedium stelt dat de ontwikkelingsbedreiging van een kind moet worden afgewend met een jeugdbeschermingsmaatregel, dan moet die hulp direct kunnen worden ingezet.

Maar ook deze ambulante jeugdhulp is onvoldoende beschikbaar: of het nu gaat om hulp bij een complexe scheiding of bijvoorbeeld om ambulante (spoed-)opvoedhulp. De inspecties zien landelijke verschillen, maar het tekort aan jeugd GGZ is overal in het land manifest¹, waardoor jeugdigen lang op wachtlijsten staan. Problematiek verergerd doordat trauma's niet behandeld worden. Met name in de grote steden dringen kinderen met zeer ernstige problematiek om voorrang en moeten onmogelijke keuzes worden gemaakt. Het is zo ernstig dat moet worden geprioriteerd tussen kinderen met de grootste ontwikkelingsbedreiging, tussen bijvoorbeeld de dreiging van mogelijke suïcide afwenden of verwerking van een ernstig trauma van een kind met een jeugdbeschermingsmaatregel.

4.2.3

Onvoldoende bovenregionale samenwerking

Voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend specialistisch hulpaanbod is bovenregionale samenwerking noodzakelijk. Er is namelijk een beperkt aantal kinderen dat dit aanbod nodig heeft en een beperkt aantal voorzieningen kan deze specialistische hulp bieden. Gemeenten, soms afzonderlijk en soms in jeugdhulpregio-verband, maken de afweging welk hulpaanbod voor hun inwoners essentieel is. De (gemeenten in de) jeugdhulpregio's kunnen deze afweging zelf maken, dit is inherent aan de decentralisatie van de jeugdhulp. Door verschillen in hulpvragen van inwoners in verschillende gemeenten ontstaan verschillende zorglandschappen die aansluiten bij wat inwoners nodig hebben. Echter hierdoor ontstaat het risico dat een bepaald aanbod van specialistische hulp wegvalt, omdat heel weinig inwoners van deze vorm van hulp gebruik hoeven te maken. Een gemeente kiest dan voor andere oplossingen die te koste gaan van de (hoog)specialistische zorg en de alternatieven die geboden worden, beschikken vaak over te weinig deskundigheid om aan de complexe hulpvraag te kunnen beantwoorden.

Specialistisch hulpaanbod is meestal duur en met krappe budgetten, bezuinigen diverse gemeenten op dit onderdeel. Met lagere tarieven, of door lagere instroom van cliënten is het voor de gespecialiseerde aanbieder niet rendabel om het aanbod te blijven leveren of de zorgaanbieder komt in de financiële problemen. Daarnaast pakken de verschillende vormen van inkoop, contractering, verantwoording en financiering in een aantal jeugdbeschermingsregio's nadelig uit voor het organiseren van (hoog)specialistisch jeugdhulpaanbod, dat vaak juist voor de jeugdigen en hun gezinnen met een jeugdbeschermingsmaatregel moet worden ingezet. Deze omstandigheden maken het voor zorgaanbieders complex om in te zetten op innovatie en leiden tot financiële zorgen bij de specialistische jeugdhulpaanbieders.

Dit maakt het complex om in te zetten op innovatie en leidt tot financiële zorgen bij de specialistische jeugdhulpaanbieders.

Het is dan ook belangrijk dat jeugdhulpregio's de specialistische jeugdhulp op het juiste schaalniveau met elkaar en zoveel als mogelijk onder dezelfde voorwaarden en met eenzelfde financieringssysteem inkopen. Voor het bestendigen en innoveren van het specialistisch jeugdhulpaanbod is bovenregionale inkoop en een goede bovenregionale samenwerking nodig tussen de regio's, de gecertificeerde instellingen en het specialistische jeugdhulpaanbod.

Samenwerking op bovenregionaal niveau werkt als jeugdhulpregio's en gemeenten een gemeenschappelijke visie en doelen hebben. Ook helpt het wanneer de samenstelling van inwoners en de hulpbehoefte op elkaar lijkt. Hoe groter de verschillen in visie, des te moeilijker het is om samen te werken. Daarnaast zijn er

1 [Onvoldoende tijdige en juiste hulp voor jongeren met ernstige psychische problemen naar factsheet, IGJ 2021](#)

jeugdbeschermingsregio's die te maken hebben met één jeugdhulpregio, maar ook die met negen jeugdhulpregio's te maken hebben. Hoe meer jeugdhulpregio's en gemeenten deel uit maken van een jeugdbeschermingsregio, des te lastiger is de samenwerking goed vorm te geven. Een laatste complicerende factor is dat de jeugdhulpregio's in wisselende samenstelling gezamenlijk verschillende vormen van jeugdhulp al dan niet bovenregionaal inkopen.

Noch de regio's, noch de zorgaanbieders hebben inzicht in het totale, landelijke tekort aan verschillende vormen van hulp.

4.2.4 *Knelpunten in de toeleiding naar passende hulp*

De inspecties hebben in het rapport uit 2019 benoemd dat de gecertificeerde instelling de wettelijke taak heeft te bepalen of, en zo ja welke, jeugdhulp is aangewezen bij de uitvoering van een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel. De Jeugdwet schrijft voor dat de GI hiertoe overlegt met het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft. Dit overleg is er primair op gericht om te weten welke jeugdhulp door de gemeente is gecontracteerd en anderzijds dat de gemeente als financier dient te weten welke jeugdhulp nodig wordt geacht (en dus moet worden ingekocht). Afstemming tussen de GI en de gemeente dient gericht te zijn op en ondersteunend aan het vinden van passend aanbod, op basis van de koers die de GI multidisciplinair en met het gezin heeft uitgezet. Het administratieve en bureaucratische proces mag niet vertragen, of ertoe leiden dat de noodzakelijke hulp aan een jeugdige wordt onthouden. Bovendien dient het overleg plaats te vinden met inachtneming van de privacywetgeving en de regels omtrent het beroepsgeheim. Voor een jeugdhulpbepaling voor een jeugdige met een maatregel is geen beschikking van de gemeente nodig.

De inspecties hebben positieve voorbeelden gezien waarbij GI, gezin, (namens de gemeente) het lokale team en eventuele andere betrokkenen in een vroeg stadium met elkaar om tafel gaan. En waarbij alle betrokkenen vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid in goede samenwerking meedenken om te komen tot een passend hulpaanbod.

De inspecties hebben overal in het land, maar per regio en soms per gemeente verschillend, ook voorbeelden gezien waarbij een gemeente jeugdhulpbepalingen van GI's (inhoudelijk) toetst. Met name voor (dure) hoog specialistische hulp en maatwerktrajecten zien de inspecties dat het proces in de praktijk vertraagt, bijvoorbeeld door controles op de jeugdhulpbepaling van de GI. Gemeenten vragen de GI waarom de inzet van de hulp nodig is, of het ook anders maar vooral ook goedkoper kan. De processen zijn per regio en per gemeente verschillend ingericht. Soms wordt gevraagd om een schriftelijke onderbouwing, soms wordt de bepaling opnieuw besproken aan tafels met gemeenten, GI en eventuele andere bij de casus betrokkenen. Overigens laten de jeugdhulpregio's vrijwel zonder uitzondering weten dat de bepaling van de GI vervolgens vrijwel altijd wordt gevolgd.

De verschillende procedures, inkoopvoorwaarden en contractering van zorgaanbod vormen niet alleen een knelpunt voor de GI's, maar ook voor de veelal grote, bovenregionaal werkende specialistische hulpaanbieders.

Voor de inzet van hulp aan jeugdigen met de meest complexe problemen werkt resultaat-gestuurde financiering in de praktijk vertragend. Bij deze financieringsvorm wordt de jeugdhulpaanbieder gefinancierd op basis van het behaalde resultaat, waarbij het te behalen resultaat vooraf wordt bepaald. Dit leidt in de praktijk vaak tot lange 'onderhandelingen' met zorgaanbieder(s), over welke

hulp moet worden ingezet en tot welk resultaat dit moet leiden. Juist voor kwetsbare jeugdigen (met meervoudig complexe problematiek) is de kans op falen van een hulpverleningstraject of plaatsing groot. Resultaatgerichte financiering leidt ertoe dat zorgaanbieders de meest kwetsbare jeugdigen niet (tijdig) accepteren en de jeugdige niet wordt geholpen.

Verschillende regio's werken met een beperkt aantal hoofdaannemers, die onderaannemers inschakelen als zij zelf bepaalde onderdelen van de hulp niet kunnen bieden. De GI kan zelf niet direct verwijzen naar de twee verschillende aanbieders, of soms zelfs twee producten van één aanbieder (dit wordt 'stapelen' van hulp genoemd). Dit levert in de praktijk knelpunten op voor de tijdige inzet van passende hulp. Als de jeugdbeschermer een geschikte onderaannemer heeft gevonden voor een jeugdige (omdat de hoofdaannemer de noodzakelijke hulp niet kan bieden), dan is het aan de hoofdaannemer deze zorgaanbieder als onderaannemer aan te stellen en de hoofdaannemer is hier niet altijd toe bereid. Ook hebben de inspecties voorbeelden gezien dat de hoofdaannemer zelf (minder passende) hulp inzet, in plaats van een onderaannemer in te schakelen.

4.2.5 *Knelpunten bij zorgaanbieders*

Naast wachtlijsten en vertraging als gevolg van gemeentelijke processen, kan de werkwijze bij zorgaanbieders tot vertraging leiden. De inspecties hebben voorbeelden gezien dat het weken duurt voordat een intake plaatsvindt, waarbij de zorgaanbieder op dat moment vaststelt dat deze een jeugdige of zijn gezin niet kan helpen. Dat betekent dat opnieuw een intake moet plaatsvinden bij een andere zorgaanbieder. Ook hebben de inspecties gezien dat een jeugdige of zijn gezin na een succesvolle intake opnieuw op een wachtlijst komt te staan.

Zorgaanbieders hanteren contra-indicaties bij de intake van een jeugdige en/of zijn gezin. Dit maakt het bij uitstek lastig om jeugdigen met combinaties van problemen geplaatst of in zorg te krijgen. Een zorgaanbieder is bijvoorbeeld gespecialiseerd in het werken met jeugdigen met gedragsproblemen, maar niet met GGZ-problemen of verslavingsproblematiek. Of een zorgaanbieder is gespecialiseerd in de behandeling van GGZ-problemen, maar heeft geen expertise op het gebied van LVB. Ook komt het voor dat een jeugdige niet op een groep of in een gezinshuis terecht kan omdat zijn of haar problematiek te ontregelend zou werken op de rest van de groep.

Een andere probleem is dat een instabiele situatie een reden is om niet met de behandeling van een jeugdige te starten, ook niet als de jeugdbeschermer dit wel raadzaam vindt. Dat soort situaties doen zich voor bij complexe echtscheidingen, bij onduidelijkheid waar een jeugdige gaat wonen. De inspecties hebben voorbeelden gezien van jeugdigen waarvan de verblijfplaats na de crisisopvang niet duidelijk is, het verblijf in de crisisopvang voortduurt, waardoor de behandeling van de jeugdige niet kan starten.

De inspecties vinden het wenselijk dat zorgaanbieders met 'samenwerkingscriteria' gaan werken in plaats van contra-indicaties of uitsluitingscriteria. Als een jeugdige een combinatie van problemen heeft, dan is samenwerking tussen verschillende expertises / zorgaanbieders dus noodzakelijk. In een aantal regio's komt een dergelijke samenwerking goed van de grond. Bijvoorbeeld in de regio Utrecht, waar zorgaanbieders in (interprofessionele) teams samenwerken en zo maatwerk kunnen bieden.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

5.1.1 *Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers*

Voor dertien procent van de kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel is het niet gelukt om tijdig een vaste jeugdbeschermer en voor elf procent niet om tijdig een gedragen koers uit te zetten. In 2019 signaleerden de inspecties² dat de kwaliteit en de tijdigheid van de bescherming van een kind dat ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd mede afhankelijk is van de lokale context. De ongelijkheid tussen gemeenten met betrekking tot de inzet van jeugdbescherming constateren de inspecties nog steeds.

Doordat veel regio's hebben geïnvesteerd in de gecertificeerde instellingen, is er sinds 2019 veel verbeterd. Het lukt de meeste GI's om kinderen tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen. Ondanks bijvoorbeeld een krappe bezetting of werken met een instroomteam lukt het vaak ook om een tijdig gedragen koers uit te zetten. De jeugdbeschermers maken zich hier hard voor.

Toch blijft de vitale functie van jeugdbescherming zeer kwetsbaar. Op een intensive care is altijd extra capaciteit beschikbaar. Wanneer dit in het gedrang komt, wordt hier actief op geacteerd. Voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel mag ook worden verwacht dat er altijd een jeugdbeschermer en passende hulp beschikbaar zijn. Dit is momenteel niet het geval.

Nog altijd minimale varianten

Negen GI's werken met wachtlijstbeheer, instroomteams, verdeellijsten, of 'beperkt hulpaanbod'. Deze 'minimale varianten' doen de kinderen en hun gezinnen tekort en geen recht aan de urgentie van een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel. De inspecties beoordeelden deze werkwijzen desondanks voor nu toch als voldoende, als de jeugdbeschermer in contact is met het gezin en actief samen met hen werkt aan een gedragen koers en het inzetten van noodzakelijke hulp. De gecertificeerde instellingen Briedis, Jeugdbescherming Brabant, Jeugdbescherming Gelderland, De Jeugd- en Gezinsbeschermers en het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering lukte dit op het moment van de praktijktoets nog onvoldoende. In Zeeland en Brabant is de situatie na de praktijktoets verder verslechterd door het faillissement van Briedis, de beëindiging van het contract van de Zeeuwse gemeenten met Intervence en de opnamestop bij Jeugdbescherming Brabant en de William Schrikker Stichting.

Nog altijd hoog verloop en verzuim

GI's spannen zich in om jeugdbeschermers te behouden en voor te bereiden op het werk. Maar door de krappe arbeidsmarkt en de hoge werkdruk is het voor jeugdbeschermers aantrekkelijk om elders in de jeugdhulp te werken onder betere omstandigheden. De inhoud van het werk is zwaar en blijft zwaar. Dat geldt voor nieuwe onervaren medewerkers die nog niet genoeg zijn toegerust voor hun taak en snel weer uitstromen. Het geldt ook voor deskundige en ervaren medewerkers. Met dit gegeven moet de sector omgaan en erop anticiperen. Ook op een intensive care wisselt het personeel regelmatig. Het zou mogelijk moeten zijn dat een professional makkelijk kan variëren tussen posities in de jeugdsector (bijvoorbeeld van lokaal team naar GI, van GI naar behandelgroep, van Veilig Thuis of Raad voor de

² [Signalement Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#)

Kinderbescherming en v.v.) zodat op die manier professionals behouden blijven voor de jeugdhulp.

5.1.2 *Elk kind met een maatregel tijdig passende hulp*

Voor ongeveer 33 procent van de kinderen met een maatregel is het niet gelukt om tijdig passende hulp te organiseren. Grote, structurele problemen maken de inzet van tijdige passende (specialistische) hulp moeilijk en soms zelfs onmogelijk. Het individuele kind dat bescherming nodig heeft, is de dupe van deze problemen. De inspecties stelden dat een onorthodoxe actiegerichte aanpak nodig was om ervoor te zorgen dat jeugdigen wel de hulp kregen die nodig was. Deze zogenoemde doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat de jeugdbeschermingsmaatregel effectief kan zijn.

Actieve samenwerking bepalend voor succes

In verschillende regio's zijn met de doorbraakaanpak stappen gezet en successen geboekt. Een goede, gedragen samenwerking tussen zorgaanbieders, lokale teams, GI's en gemeenten is een duidelijke succesfactor. Dit moet de komende periode worden voortgezet en uitgebouwd. Gezamenlijke verantwoordelijkheid helpt om ervoor te zorgen dat een kind met een maatregel tijdig de passende hulp krijgt. De regio's die per kind of gezin keken wat er nodig was en hoe deze hulp kon worden ingezet, bereikten de grootse successen.

In een aantal regio's is niet gekozen voor een onorthodoxe actiegerichte aanpak. In deze regio's kwam het onvoldoende tot nieuwe oplossingsrichtingen en kwam de samenwerking niet goed op gang. Daarnaast zijn er regio's waar de expertteams meedenken en oplossingen kunnen aandragen maar niet de positie hebben om de inzet of beschikbaarheid van hulp te forceren. Mandaat is nodig om passende hulp in te kunnen zetten.

Structurele problemen

Tekort aan residentieel aanbod voor jeugdigen met zeer complexe problemen

Er zijn kinderen die niet (meer) thuis kunnen opgroeien. De problemen van deze kinderen zijn om diverse redenen zo complex dat zij langdurige (intensieve) hulp en begeleiding of behandeling nodig hebben. Er is een structureel tekort aan residentieel aanbod voor deze groep jeugdigen. Uit het toezicht in het hele land blijkt dat deze kinderen nu lang op crisisplekken verblijven, op wachtlijsten staan, veel te maken hebben met verplaatsingen en geen passende behandeling krijgen. Voor hen is te weinig hulpaanbod en voor aanbieders is het om verschillende redenen niet aantrekkelijk of haalbaar dit aanbod te creëren.

Tekort aan ambulante aanbod

Daarnaast is er onvoldoende (specialistische) ambulante jeugdhulp en jeugd-GGZ beschikbaar. Deze hulp is belangrijk om te voorkomen dat jeugdigen zo beschadigd raken of de thuissituatie zo onveilig wordt, dat zij niet meer thuis kunnen opgroeien. En om bij een uithuisplaatsing goed te kunnen terugwerken naar huis. Het gebrek aan passend hulpaanbod verschilt per regio. Met name in de grote steden dringen kinderen met zeer ernstige problematiek om voorrang en moeten onmogelijke keuzes worden gemaakt.

Onvoldoende bovenregionale samenwerking

Voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend specialistisch hulpaanbod is bovenregionale samenwerking nodig. Keuzes die afzonderlijke jeugdhulpregio's maken bij het beëindigen of continueren van contracten hebben gevolgen voor de dekkingsgraad van het bovenregionale aanbod. Daarnaast pakken de verschillende vormen van inkoop, contractering, verantwoording en financiering in een aantal

jeugdbeschermingsregio's nadelig uit voor het organiseren van (hoog)specialistisch jeugdhulpaanbod. Dit maakt het complex om in te zetten op innovatie en leidt tot financiële zorgen bij de specialistische jeugdhulpaanbieders.

Vertragende processen in toeleiding

Gemeentelijke processen of keuzes in de inkoop en contractering vertragen in veel regio's de inzet van hulp. Hoe de processen zijn ingericht, verschilt per regio en soms zelfs per gemeente. Het komt voor dat de gemeente de jeugdbeschermer vraagt zich inhoudelijk te verantwoorden voor de inzet van bepaalde hulp, met name voor (dure) specialistische hulp en maatwerktrajecten. In een aantal gemeenten is het proces zo gecompliceerd, dat dit de tijdige inzet van passende hulp tegenwerkt. Resultaatgestuurde financiering en werken met hoofd- en onderaannemerschap werken in de praktijk vertragend bij de inzet van passende hulp.

Knelpunten bij hulpaanbieders

Soms duurt het weken voordat een jeugdige een intake heeft bij een zorgaanbieder. Na de intake kan het zijn dat de wachttijd voor de behandeling dan pas ingaat. Of soms blijkt na de intake dat de hulp niet passend is. De jeugdige komt dan opnieuw bij een andere aanbieder op de wachtlijst. Contra-indicaties die individuele organisaties opstellen maken het lastig om voor jeugdigen met ernstige problemen of combinaties van problemen de juiste hulp te krijgen. Hulpaanbieders werken op dit punt nog weinig met elkaar samen en combineren over het algemeen hun kennis niet.

5.2 Aanbevelingen

Rijk

- Zorg dat vraag en aanbod van jeugdbescherming, jeugdreclassering en specialistische jeugdhulp goed in beeld zijn. Garandeer als stelselverantwoordelijke dat overal in het land een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdbescherming, jeugdreclassering en specialistische jeugdhulp is voor jeugdigen met een maatregel. Stel een ondergrens aan het benodigde aantal specialistische plekken.
- Bewaak dat de beschikbaar gestelde extra middelen voor de jeugdhulp ook daadwerkelijk worden ingezet voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen. Denk daarbij aan de hulp aan en huisvesting van jeugdigen die vanwege combinaties van problemen niet meer thuis kunnen wonen en aan (hoog) specialistische jeugdhulp.
- Stel samen met gemeenten en gecertificeerde instellingen een norm voor de maximale caseload, leidt daaruit af wat de minimaal noodzakelijke bezetting is. Maak mogelijk dat gecertificeerde instellingen en (gespecialiseerde) hulpaanbieders voldoende 'ruim in het jasje' zitten om zonder vertraging de hulp te kunnen inzetten die nodig is. Dit betekent dat overcapaciteit wordt meegefinancierd. Stel een basistarief als ondergrens in.
- Zorg samen met GI's, jeugdhulpaanbieders en andere partijen in de jeugdbeschermingsketen dat professionals behouden blijven voor de jeugdhulp, bijvoorbeeld door te bevorderen dat zij makkelijk kunnen switchen tussen posities in de jeugdsector (bijvoorbeeld van lokaal team naar GI, van GI naar

een behandelgroep, van een behandelgroep naar Veilig Thuis of Raad voor de Kinderbescherming). Zorg samen met sociale partners voor passende beloning en arbeidsvoorwaarden.

- Onderken dat ook in de toekomst een beperkte groep kinderen intensieve en soms gedwongen jeugdhulp nodig heeft. Soms ook (langdurig) verblijf. Zorg er samen met de regio's voor dat dit aanbod beschikbaar komt en blijft. Dat betekent dat er voldoende kleinschalige voorzieningen moeten zijn die deze complexe kinderen kunnen bieden wat ze nodig hebben; met integrale deskundigheid en soms met (24-uurs) een-op-een begeleiding.

Jeugdbeschermingsregio's

De inspecties doen hieronder een aantal algemene aanbevelingen aan de jeugdbeschermingsregio's (en de gezamenlijke gemeenten, lokale teams, GI's en zorgaanbieders daarbinnen). Niet elke aanbeveling is van toepassing op elke jeugdbeschermingsregio. In de regiorapporten staan de aanbevelingen per regio.

- Continueer de doorbraakaanpak en scherp deze aan voor jeugdigen met een maatregel. Maak hierbij gebruik van de goede voorbeelden uit andere regio's en betrek de volgende aanbevelingen hierbij.
- Breng met hulpaanbieders, gecertificeerde instellingen en lokale teams in kaart wat aan (hoog) specialistische hulp is ingekocht en waar de tekorten aan hulp zijn. Maak hierbij gebruik van de ervaringen uit de doorbraakaanpak. Geef gezamenlijk vorm aan een aanpak waarmee deze tekorten worden ondervangen. Ga na welke vormen van hulp de regio niet zelf kan realiseren en zoek hierin bovenregionale of landelijke samenwerking.
- Bied als gezamenlijke jeugdhulpregio's hulpaanbieders ruimte door het maken van lange termijn afspraken en financiële rust, om gezamenlijk (hoog) specialistisch aanbod en maatwerk te creëren voor jeugdigen met complexe hulpvragen, die nu 'tussen het aanbod in' vallen.
- Zorg voor tijdig, structureel en laagdrempelig overleg tussen de partijen als lokale teams en GI's, niet als stap in het beoordelingsproces, maar als inhoudelijke afstemming en kennisdeling om te komen tot passende hulp. Geef het kind en zijn gezin bij dit overleg een centrale rol.
- Maak mogelijk dat de GI de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging kan inzetten. Dat wil zeggen dat de inzet van hulp onverwijld plaatsvindt en dat de noodzakelijk geachte hulp niet wordt heroverwogen. Bij een bepaling van een GI is geen beschikking van een gemeente nodig.
 - Stel een jeugdhulpbepaling van een GI niet ter discussie.
 - Maak het proces rond de inzet van hulp aan een kind met een jeugdbeschermingsmaatregel simpel en snel.
 - Heroverweeg de resultaat gestuurde financiering van specialistische jeugdhulp die ertoe leidt dat zorgaanbieders de meest kwetsbare jeugdigen soms niet accepteren en de jeugdige niet adequaat wordt geholpen.
 - Stel geen budgetplafonds in voor het jeugdhulpaanbod.

GI's

- Neem best practises van andere GI's over die leiden tot de tijdige inzet van een vaste jeugdbeschermer en het tijdig uitzetten van een gedragen koers.
- Overleg tijdig met de daartoe aangewezen inhoudelijk deskundige van de gemeente of het lokale team over de beschikbaarheid en de mogelijkheden om de noodzakelijke hulp in te zetten. Tijdig wil zeggen: gedurende of direct na het uitzetten van de koers met jeugdige, ouders en intern (en eventueel extern) betrokken disciplines.
- Schaal tijdig op naar het expertteam indien de passende hulp niet op tijd kan starten.
- Breng expertise en kennis in om per jeugdbeschermingsregio en landelijk helder te krijgen wat aan hulp is ingekocht en waar de tekorten aan hulp zijn. Geef gezamenlijk een aanpak vorm waarmee deze tekorten worden ondervangen.

Hulpaanbieders

- Werk met 'samenwerkingscriteria' in plaats van met contra-indicaties of uitsluitingscriteria. Als een jeugdige een combinatie van problemen heeft, dan is samenwerking tussen verschillende expertises en hulpaanbieders noodzakelijk. Dit betekent niet naast elkaar werken, maar met elkaar werken.
- Breng expertise en kennis in om per jeugdbeschermingsregio en landelijk helder te krijgen wat aan hulp is ingekocht en waar de tekorten aan hulp zijn. Geef gezamenlijk een aanpak vorm waarmee deze tekorten kunnen worden ondervangen.

Bijlage 1 Overzicht bevindingen per regio

Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

REGIO	Friesland	Groningen Drenthe	Overijssel	Utrecht/ Flevoland	Rotterdam Rijnmond	ZuidWest
Tijdig vaste JB						
Tijdig gedragen koers						
Vervolgtraject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject

REGIO	Limburg	Amsterdam	Brabant	Zeeland	Gelderland	Noord-Holland
Tijdig vaste JB						
Tijdig gedragen koers						
Vervolgtraject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Bestuurlijk gesprek	Intensief toezicht	Bestuurlijk gesprek	Bestuurlijk gesprek

ONDER EMV

Bijlage 2

Overzicht bevindingen per regio

Elk kind tijdig passende hulp

REGIO	Friesland	Overijssel	Gelderland	Utrecht/ Flevoland	Groningen/ Drenthe	Zeeland
Tijdig passende hulp						
Beschikbaarheid specialistisch hulp-aanbod (residentieel en ambulante)						
(bovenregionale) samenwerking						
Veel stappen in traject om te komen tot hulp						
Vervolgtraject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Regulier toezicht	Regulier toezicht	Regulier toezicht	Regulier toezicht

REGIO	Limburg	Brabant	Rotterdam Rijnmond	ZuidWest	Amsterdam/ Noord- Holland
Tijdig passende hulp					
Beschikbaarheid specialistisch hulp-aanbod (residentieel en ambulante)					
(bovenregionale) samenwerking					
Veel stappen in traject om te komen tot hulp					
Vervolgtraject	Regulier toezicht	Verscherpt toezicht	Verscherpt toezicht	Verscherpt toezicht	Verscherpt toezicht

ONDEI

Jeugd Veilig Verder

Jeugd Veilig Verder voert een aantal jeugdbeschermingsmaatregelen uit in Brabant en in Gelderland en is onderdeel van Jeugdbescherming Regio Amsterdam.

De inspecties hebben een beperkt aantal casussen van JVV onderzocht op de normen tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. Dit was grotendeels op orde. JVV werkt met een instroomteam.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft JVV af.

Briedis***Norm: Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer***

Briedis slaagt er niet in om tijdig aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een vaste jeugdbeschermer te verbinden. De inspecties hebben elf casussen die tussen augustus 2020 en januari 2021 gestart zijn in zijn geheel beoordeeld op zowel de normen tijdig en een vaste jeugdbeschermer.

In zes gevallen was dit niet tijdig, is de jeugdbeschermer eenmaal gestart dan was er in alle gevallen een vaste jeugdbeschermer.

Bevorderende factoren

- Als de jeugdbeschermer is gestart is er sprake van weinig wisselingen
- In enkele dossiers was zichtbaar dat er twee jeugdbeschermers gekoppeld waren aan het gezin.

Belemmerende factoren:

- Briedis wordt soms niet tijdig geïnformeerd door rechtbank over uitspraak jeugdbeschermingsmaatregel.
- Ondanks dat Briedis aangaf geen ruimte te hebben, werd de jeugdbeschermingsmaatregel door de rechter aan Briedis toegewezen.
- Krapte op de arbeidsmarkt maakt het lastig jeugdbeschermers te werven. Personeelstekorten door de uitstroom van jeugdbeschermers en onvoldoende instroom.

Norm: Voor elke kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een tijdig gedragen koers

Briedis slaagt er overwegend wel in om tijdig voor elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tot een gedragen koers te komen. De inspecties hebben vier casussen in zijn geheel beoordeeld op de vraag of tijdig een gedragen koers is uitgezet. Bij één casus was zichtbaar dat dit niet tijdig was. De koers is in alle gevallen uitgezet met de ouder of de ouders samen. Niet in alle gevallen is de jeugdige gesproken.

Bevorderende factor:

- Jeugdbeschermers die – ondanks de ervaren werkdruk – zich voluit inzetten om tijdig tot een gedragen koers te komen.

Belemmerende factoren:

- Klacht en tucht procedures

- De dynamiek binnen de complexe scheidingen maakt het soms lastig een koers te bepalen.
- Doordat er in veel gevallen al sprake is geweest van een eerder traject in een dwang kader, dan wel een langdurige periode in het vrijwillig kader zijn met name ouders niet meer gemotiveerd om hulp te accepteren. Dit bemoeilijkt om een gedragen koers te hebben waar beide ouders tevreden mee zijn.

Vervolg

Briedis is per 1 juni 2021 failliet verklaard. De inspecties volgen de overdracht van de werkzaamheden van Briedis intensief en rapporteren hierover. Een belangrijk punt voor de inspecties is de continuïteit voor jeugdigen en ouders met een jeugdbeschermingsmaatregel bij Briedis.

Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering

Norm: Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer

LJ&R slaagt er niet in om aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een jeugdbeschermer te koppelen. In de onderzochte casussen hebben de gezinnen deels een vaste jeugdbeschermer zoals omschreven bij de norm.

De inspecties hebben 26 casussen beoordeeld op het tijdig toewijzen van een jeugdbeschermer. In 18 gevallen was er tijdig een jeugdbeschermer aan het gezin gekoppeld. 26 casussen beoordeelden de inspecties op de beschikbaarheid van een vaste jeugdbeschermer. Dit was in 22 casussen op orde.

Bevorderende factoren:

- Als een gezin tijdig een jeugdbeschermer heeft, ook als dit een tijdelijke jeugdbeschermer uit het instroomteam betreft, brengt deze de veiligheid in kaart en werkt deze met het gezin aan een plan van aanpak en zet de hulp die nodig is in.
- LJ&R heeft de afgelopen zes maanden meer personeel aangenomen, zodat zaken sneller verdeeld kunnen worden.

Belemmerende factoren:

- Door wisselingen van personeel in het instroomteam hebben gezinnen soms gedurende korte tijd met veel verschillende mensen te maken.
- Door een gezin te laten wisselen van team, zorg je voor een extra overdrachtsmoment.
- Gezinnen die wisselen van jeugdbeschermer, komen als er geen nieuwe vaste jeugdbeschermer beschikbaar is tijdelijk weer op de instroomlijst. Dit brengt opnieuw een overdrachtsmoment met zich mee.

Norm: Voor elke kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een tijdig gedragen koers

LJ&R slaagt er niet voor elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel in om tijdig tot een gedragen koers te komen. In de onderzochte casussen hebben de gezinnen deels tijdig een gedragen koers.

De inspecties hebben 24 casussen beoordeeld op de aanwezigheid van een koers. In 24 casussen was dit zichtbaar op orde. Deze casussen hebben de inspecties ook beoordeeld op de tijdigheid van de gedragen koers. Dit was in 19 gevallen op orde.

In de dossiers en tijdens de gesprekken hebben de inspecties gezien en gehoord dat LJ&R voor alle onderzochte casussen een koers heeft en dat de koers op één na een gedragen koers is. De tijdigheid is in vijf gevallen niet op orde.

Bevorderende factoren:

- Luisteren naar alle betrokkenen in het gezin, ook de kinderen;
- Tijd nemen als jeugdbeschermer om veel contact te hebben met alle partijen;
- Bijstellen van de koers als dat nodig is/flexibiliteit.

Belemmerende factoren:

- Ouders en gezinsleden die verschillende wensen of verwachtingen hebben;
- Onvoldoende beschikbaarheid van jeugdbeschermers;
- Complexiteit van de doelgroep van LJ&R, vaak chronische problematiek.

Vervolg

Bij LJ&R is op korte termijn verbetering nodig. De inspecties voeren over de tijdige inzet van jeugdbeschermers en het tijdig uitzetten van een gedragen koers een bestuurlijk gesprek met LJ&R en bepalen op basis daarvan het vervolg.

William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering

Norm: Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer

De WSS slaagt er vrijwel altijd in om tijdig aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een jeugdbeschermer te koppelen. In bijna alle onderzochte casussen hebben de gezinnen een vaste jeugdbeschermer. De inspecties hebben 48 casussen beoordeeld die tussen half november 2020 en 1 januari 2021 zijn gestart op het tijdig toewijzen van een jeugdbeschermer. In 45 gevallen was er tijdig een jeugdbeschermer aan het gezin gekoppeld. De inspecties hebben 68 casussen beoordeeld op de beschikbaarheid van een vaste jeugdbeschermer. Dit was in 67 casussen op orde.

Bevorderende factoren:

- Zowel uit de verschillende dossiers als uit gesprekken met de jeugdbeschermers en ouders blijkt dat het in veel gevallen lukt dat de betrokken jeugdbeschermer zelf aanwezig is bij de zitting waarin de beschermingsmaatregel is uitgesproken. Dit heeft een gunstig effect op tijdig contact.
- In de gesprekken met jeugdbeschermers geven veel jeugdbeschermers aan dat zij werkzaam zijn in een stabiel team.
- De inspecties hebben een groot aantal jeugdbeschermers gesproken die minder dan een jaar werkzaam waren bij de WSS. Zij gaven aan dat ze standaard een inwerkprogramma krijgen (genaamd leerlijn), dat er ondersteuning is van een mentor en dat er een rustige opbouw van de caseload is.

Belemmerende factoren:

- In het afgelopen jaar is het verloop binnen verschillende kernteams hoog geweest, daardoor zijn er veel nieuwe jeugdbeschermers werkzaam. Als er verloop is, betekent dat er wisselingen plaatsvinden wat van invloed is op de continuïteit.
- In de interviews geven de meeste jeugdbeschermers aan dat zij werkdruk ervaren. Deze is afhankelijk van de caseload en de complexiteit ervan. Teveel werkdruk is een risico voor verloop.

Norm: Voor elke kind met een maatregel een tijdig gedragen koers

De WSS slaagt er in om tijdig voor elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tot een gedragen koers te komen. In alle onderzochte casussen hebben de gezinnen tijdig een gedragen koers.

De inspecties hebben 34 casussen uit de periode augustus 2020 en 1 januari 2021 beoordeeld op de aanwezigheid van een koers. Zowel uit de dossiers, de gesprekken

met jeugdbeschermers en de gesprekken met ouders en jeugdigen blijkt dat dit in alle casussen zichtbaar op orde was.

De inspecties hebben 13 casussen beoordeeld op de tijdigheid van de gedragen koers. Dit is in alle gevallen op orde. Het lukt jeugdbeschermers meestal ook om binnen zes weken het plan van aanpak af te hebben gerond, maar als dat niet is gelukt dan zijn ouders en kinderen voor die tijd gesproken en betrokken bij de uitgezette koers.

De inspecties hebben 34 casussen beoordeeld op de gedragenheid van de koers. In alle gevallen was er sprake van gedragenheid van de koers. Uit gesprekken met jeugdbeschermers blijkt dat zij altijd ouders en kinderen spreken over de doelen en het plan van aanpak. En waar dat niet mogelijk is, is dat navolgbaar wegens bijvoorbeeld de zeer jonge leeftijd van de kinderen of dat kinderen te beperkt zijn om te kunnen spreken.

Bevorderende factoren:

- De dossiers die de inspecties hebben ingezien, zijn over het algemeen overzichtelijk, gestructureerd en zijn de handelingen en verrichtingen van de jeugdbeschermer goed en navolgbaar bijgehouden. In geval van overdracht van een casus is dit bevorderend.
- Het werkt bevorderend voor het tijdig opstellen van een koers indien er tijdig een vaste jeugdbeschermer is aangesteld, zoals het geval is bij de WSS.
- Goed toegeruste jeugdbeschermers geven mooie voorbeelden van manieren waarop zij spreken met ouders en kinderen, inzicht verkrijgen in eventuele weerstand bij ouders en kinderen en deze weerstand weten om te vormen tot een positieve, coöperatieve houding.

Belemmerende factoren:

- In de interviews geven de meeste jeugdbeschermers aan dat zij werkdruk ervaren. Deze is afhankelijk van de caseload en de complexiteit ervan. De werkdruk zorgt ervoor dat jeugdbeschermers telkens prioriteiten moeten stellen.
- Bij jeugdreclasseringsmaatregelen duurt het soms lang voordat vonnissen van de rechtbank bij de WSS aankomen. Als de WSS niet is uitgenodigd voor de zitting, is dan ook niet bekend dat er een maatregel is uitgesproken. Dit is negatief voor het draagvlak bij ouders en kinderen voor de maatregel en er is daarbij de nodige tijd verstreken voordat de jeugdbeschermer aan de slag kan.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft WSS af.

Jeugdbeschermingsregio Friesland

De regio Friesland is er, op een uitzondering na, in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Daarnaast is het grotendeels gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

De regio Friesland maakt de wettelijke verantwoordelijkheid om te zorgen voor een tijdig kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp voor jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel voldoende waar. De goede samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen binnen de regio (GI's, gemeenten, aanbieders) is hiervoor een belangrijke oorzaak. Dit komt mede doordat partijen werken vanuit dezelfde grondhouding en visie, een gedeeld urgentiebesef en een lerende houding hebben.

De regio wil de gekozen aanpak voortzetten voor jeugdigen met een maatregel. Dit vergroot de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de stappen te zetten die leiden tot afwending van de ontwikkelingsbedreiging.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Regiecentrum Bescherming en Veiligheid af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er (op een enkele uitzondering na) structureel in slagen elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit in het reguliere toezicht en sluiten dit traject voor deze regio af.

Jeugdbeschermingsregio Overijssel

De regio Overijssel is er, op een uitzondering na, in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. Daarnaast is het grotendeels gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

De regio Overijssel maakt de wettelijke verantwoordelijkheid om te zorgen voor een tijdig kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp voor jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel voldoende waar. De verschillende partijen in Overijssel delen dezelfde grondhouding en hebben het gezamenlijke uitgangspunt dat de passende hulp die nodig is voor een jeugdige met een maatregel geleverd wordt. Zowel IJsselland als Twente zegt dat gemeenten krappe budgetten hebben, maar dat zij de hulp die volgens de jeugdbeschermer en het gezin nodig is, financieren als deze onder de Jeugdwet valt. Daarbij hebben de jeugdhulpregio's zicht op de schaarste aan (gespecialiseerde) gezinshuizen en de doorstroom van 18- naar 18+ en pakken dit aan.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Jeugdbescherming Overijssel af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er (op een enkele uitzondering na) structureel in slagen elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit in het reguliere toezicht en sluiten dit traject voor deze regio af.

Jeugdbeschermingsregio Gelderland

De regio Gelderland is er niet in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. De William Schrikker Stichting en Jeugd Veilig Verder lukt het in Gelderland wel om tijdig een jeugdbeschermer in te zetten. Voor zowel Jeugdbescherming Gelderland als het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering is op korte termijn verbetering nodig op deze norm. Hierdoor lukt het hen ook onvoldoende om tijdig een gedragen koers uit te zetten.

Daarnaast is regio Gelderland er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel. Het knelpunt in Gelderland zit vooral in de tijdigheid waarmee de hulp wordt ingezet. Tussen gemeenten verschilt de wijze van inkoop van jeugdhulp en de aanmeldprocedure. In een aantal gemeenten is het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Daarbij is er onvoldoende (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag.

Positief in Gelderland is de goed georganiseerde bovenregionale samenwerking die nodig is om te komen tot een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod.

Vervolg

Op korte termijn is verbetering nodig om te komen tot het tijdig toewijzen van een vaste jeugdbeschermer en het uitzetten van een gedragen koers. De inspecties gaan hierover in gesprek met de bestuurder van Jeugdbescherming Gelderland en bepalen aansluitend het vervolg. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de jeugdbeschermingsregio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Jeugdbeschermingsregio Groningen-Drenthe

De regio Groningen-Drenthe is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. De regio is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

In de regio is onvoldoende passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. De afstemming tussen verschillende gemeenten over het inzetten van gecombineerde hulp (bijvoorbeeld geestelijke gezondheidszorg en hulp voor mensen met een lichte verstandelijke beperking) en de samenwerking intern bij gemeenten in het brede sociale domein verloopt moeizaam. Dit belemmert het tijdig inzetten van hulp wanneer een cliënt verschillende vormen van hulp nodig heeft en afstemming en maatwerk cruciaal is. Daarbij vragen Drentse gemeenten soms verantwoording voor de inzet van jeugdhulp. Jeugdbeschermers vinden dit belastend.

Positief is het gedeelde gevoel van urgentie over de noodzaak van tijdige passende hulp voor deze kinderen. Meer structureel overleg tussen gemeenten, expertteams, prachtteams, zorgaanbieders en GI's leidt tot beter vinden van de juiste hulp en maakt schaarste in het hulpaanbod inzichtelijk. Daarnaast gaat de jeugdhulpregio Groningen bijvoorbeeld werken met één standaard bepaling jeugdhulp voor alle GI's en creëert de jeugdhulpregio Drenthe extra 'kleinschalige woonvormen'.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Jeugdbescherming Noord af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Jeugdbeschermingsregio Limburg

De regio Limburg is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Dit is onder meer gelukt door de aanwezigheid van de jeugdbeschermer op de rechtszitting, werken zonder wachtlijstbeheer en de aandacht voor de begeleiding van startende jeugdbeschermers. De regio is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

Tussen gemeenten verschilt de wijze van inkoop van jeugdhulp en de aanmeldprocedure. In een aantal gemeenten is het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Daarbij ontbreekt het in Limburg onder andere aan voldoende jeugd-GGZ, groepen voor licht verstandelijk beperkte jeugdigen, perspectief biedende pleeggezinnen en (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag. Daar staat tegenover dat er in de regio Limburg gewerkt wordt met een gezamenlijke verbeteragenda die door alle partijen wordt omarmd. Daarnaast is er bestuurlijke cohesie in de regio tussen gemeenten, GI en zorgaanbieders en is er overeenstemming over de tarieven van de GI's in de regio.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Bureau Jeugdzorg Limburg af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Jeugdbeschermingsregio Zeeland

Op basis van de praktijktoets kwamen de inspecties tot de conclusie dat de regio Zeeland er niet in is geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Na de praktijktoets zijn de inspecties geïnformeerd dat het de gecertificeerde instellingen (hierna: GI's) die in Zeeland werkzaam zijn (Briedis, Intervence, Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering, William Schrikker Stichting), sinds 1 april 2021 niet meer lukt om aan gezinnen waar een jeugdbeschermingsmaatregel is uitgesproken een vaste jeugdbeschermer te koppelen. Dit komt mede door het wegvallen van Briedis¹ als GI.

Daarnaast is de regio er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen. In de regio is onvoldoende passend specialistisch hulpaanbod en de wachtlijsten zijn lang. De hulp die een GI nodig vindt, wordt in verschillende gemeenten met vertraging ingezet door bijvoorbeeld een uitgebreid aanmeldproces. Daar staat tegenover dat de jeugdhulpaanbieders betrokkenheid zien bij de doorbraakaanpak en dat voor bijna alle aangemelde jeugdigen passende hulp gevonden.

Vervolg

De inspecties verwachten dat de Zeeuwse gemeenten, Intervence en Jeugdbescherming west in gesprek gaan over het huidige tekort aan jeugdbeschermers en op korte termijn komen tot passende verbetermaatregelen. De inspecties volgen dit intensief. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

¹ Over Briedis is op 1 juni een faillissement uitgesproken en richt zich nu op een overdracht van jeugdbeschermingsmaatregelen naar andere GI's.

Jeugdbeschermingsregio Utrecht/Flevoland

De regio Utrecht/Flevoland is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. Veel gecertificeerde instellingen hebben last van krapte op de arbeidsmarkt en een hoog personeelsverloop, zo ook SAVE.

SAVE stuurt meer op "tijdig een gedragen koers" dit heeft een positieve invloed op de dynamiek tussen jeugdbeschermers, ouders en kinderen.

Het is de regio niet gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

In de regio is onvoldoende (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag. Dit leidt tot lange wachtlijsten bij jeugdhulpgeaanbieders. Sommige gemeenten bemoeien zich met de indicatiestelling van SAVE dit heeft een vertragende werking op de tijdige inzet van passende hulp. In de regio Flevoland kosten de gemeentelijke aanmeldprocedures en de verschillen daartussen veel tijd. In de multidisciplinaire samenwerkingsvormen wordt gezamenlijke verantwoordelijkheid uitgedragen.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Samen Veilig Midden Nederland af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Jeugdbeschermingsregio Brabant

De regio Brabant is er niet in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Er zijn verschillen tussen de Gecertificeerde Instellingen in de regio's. De William Schrikker Stichting, Jeugd Veilig Verder en het inmiddels failliet verklaarde Briedis hebben dit in deze regio's op een enkele uitzondering na op orde. Bij Jeugdbescherming Brabant en het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering is op korte termijn verbetering nodig.

Het lukt de regio nog niet om samen voorwaarden te creëren waardoor jeugdigen met een maatregel en hun ouders tijdig een jeugdbeschermer hebben. Dit komt mede door het ontbreken van een kostendekkend tarief en het grote verloop van jeugdbeschermers.

Daarnaast is het de regio Brabant niet gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen. In de regio is onvoldoende passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. Daarbij is in een aantal gemeenten het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Het is positief dat de alle partijen de gekozen aanpak om de doorbraak te forceren willen voortzetten voor jeugdigen met een maatregel. Toch hebben de inspecties zorgen over de jeugdigen met een maatregel die op dit moment wachten op passende hulp en de oorzaken die hieraan ten grondslag liggen.

Vervolg

Op korte termijn is verbetering nodig om te komen tot het tijdig toewijzen van een vaste jeugdbeschermer en het uitzetten van een gedragen koers. De inspecties gaan hierover in gesprek met de bestuurder van Jeugdbescherming Brabant en bepalen aansluitend het vervolg.

De inspecties kunnen er daarnaast onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de jeugdbeschermingsregio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Brabant verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

Jeugdbeschermingsregio's Noord-Holland en Amsterdam

De regio's Noord-Holland en Amsterdam zijn er niet in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Er zijn verschillen tussen de Gecertificeerde Instellingen in de regio's. De William Schrikker Stichting, het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering en het inmiddels failliet verklaarde Briedis hebben dit in deze regio's op een enkele uitzondering na op orde. Jeugdbescherming Regio Amsterdam heeft dit grotendeels op orde. Bij De Jeugd- en Gezinsbeschermers GB is op korte termijn verbetering nodig.

Daarnaast zijn de regio's er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen. Het ontbreekt in Amsterdam en Noord-Holland aan effectieve (bovenregionale) samenwerking die nodig is voor voldoende passend specialistisch hulpaanbod. Het residentiële aanbod wordt afgebouwd zonder dat voldoende passende alternatieven beschikbaar zijn. Er bestaat richting voor de lange termijn, maar dat biedt geen antwoord op bestaande knelpunten voor kinderen die nu hulp nodig hebben. Daarbij is in een aantal gemeenten het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft JBRA af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. Op korte termijn is verbetering bij DJBG nodig om te komen tot het tijdig toewijzen van een vaste jeugdbeschermer en het uitzetten van een gedragen koers. De inspecties gaan hierover in gesprek met de bestuurder DJGB en bepalen aansluitend het vervolg. De inspecties kunnen er daarnaast onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Noord-Holland/Amsterdam verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

Jeugdbeschermingsregio Rijnmond

De regio Rijnmond is er, op een enkele uitzondering na, in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Een extra investering in 2019 en de focus op de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen boven preventieve jeugdbescherming, draagt hieraan bij. De samenwerking op casusniveau tussen gezin, jeugdbescherming, lokaal team en andere betrokkenen in de regio is effectief en een positief voorbeeld voor andere jeugdbeschermingsregio's. Het is de regio niet gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

De bestaande samenwerking in de regio leidt onvoldoende tot een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod. Bepaalde vormen van hulpaanbod zijn onvoldoende beschikbaar en de wachttijden zijn lang. Daarbij is het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft JBRR af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties kunnen er onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Rijnmond verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

Jeugdbeschermingsregio Zuid West

De regio Zuid West is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. De regio heeft hier de afgelopen jaren in geïnvesteerd. Desondanks ervaren de jeugdbeschermers nog altijd een hoge werkdruk. De regio is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen. De aanpak binnen de regio verschilt en heeft in Haaglanden en Midden Holland meer resultaat opgeleverd dan in Holland Rijnland en Zuid-Holland Zuid.

Een effectieve (bovenregionale) samenwerking ontbreekt. Het proces voor de inzet van passende hulp is complex en verschilt per regio. Dit vertraagt de inzet van passende hulp. Ondanks het besef van de wethouders over de noodzaak van een toereikend hulpaanbod, hebbende inspecties zorgen over de kinderen die nu wachten op passende hulp en de oorzaken die hieraan ten grondslag liggen.

Vervolg

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Jeugdbescherming west af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers.

De inspecties kunnen er onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Zuid-West verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

ONDER EMBARCO

Norm 1	Tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel
	<p>Vast: De jeugdbeschermer blijft gedurende de uitvoering van de OTS verbonden aan het gezin, of de wisseling van jeugdbeschermer vindt voorspelbaar / op vaste momenten plaats (bijv. na de afronding van het plan van aanpak). Er is hooguit één wisseling wegens verloop of ziekte. Bij wisseling komt het gezin niet bij bureaudienst / wachtlijstbeheer terecht.</p> <p>Tijdig: Binnen vijf werkdagen nadat de GI in kennis is gesteld is een jeugdbeschermer aan het kind / gezin gekoppeld.</p>
	Norm 2 Voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een gedragen koers <p>Tijdig: De koers is tijdig wanneer deze binnen zes weken is bepaald, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.</p> <p>Gedragen: De koers is gedragen als deze is uitgezet in samenspraak met het gezin, netwerk en met betrokken professionals.</p> <p>Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners. De jeugdige en ouders bepalen, binnen hun mogelijkheden, in samenspraak met de hulpverlener de hulpvraag en de doelen van de geboden hulp.</p> <p>Koers: Er is sprake van een koers bij een jeugdbeschermingsmaatregel als de doelen en de noodzakelijke hulp zijn bepaald, die leiden tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging / het recidiverisico. De inspecties spreken van een koers en niet van een 'plan'. In de praktijk wordt de koers vastgelegd in een plan, maar het plan is het middel, niet het doel.</p> <p>Het moet voor hulpverleners, jeugdigen en hun ouders duidelijk zijn wat de doelen van de hulp zijn en hoe hieraan gewerkt wordt. De doelen en afspraken zijn haalbaar, concreet en ontwikkelingsgericht.</p>
	Norm 3 Tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. <p>Passende hulp: Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders.</p> <p>Daarnaast is de hulp bij een jeugdbeschermingsmaatregel passend wanneer professional(s) kunnen toelichten en ouders/jeugdige ervaren dat de hulp bijdraagt aan het opheffen van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk verminderen van het recidiverisico.</p> <p>De hulp is passend als deze overeenkomt met het plan, dat een gedragen koers bevat. De hulp is ook passend als blijkt dat professional en gezin het ingezette alternatief passend vinden.</p> <p>Tijdig: De hulp is tijdig wanneer binnen drie maanden na het uitspreken van de maatregel passende hulp is ingezet, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.</p> <p>De hulp is niet gestart als na de intake het kind / gezin op een wachtlijst terecht komt.</p> <p>Indien het kind / gezin heeft moeten wachten op passende hulp, maar deze is in de doorbraakaanpak tot stand gekomen, dan beoordelen de inspecties dit positief.</p>

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl

> Retouradres Postbus 2518 6401 DA Heerlen

Aan de accounthoudende wethouder(s) jeugdbescherming
en jeugdreclassering van de jeugdzorg regio's

Regio: Limburg

Bezoekadres:
Stadsplateau 1
3521 AZ Utrecht
T 088 120 5000
www.igj.nl

Inlichtingen bij
Mw. M. Tijkorte

Ons kenmerk
IGJ/210702-MIJ/TT103307

Bijlagen
-2-

Datum 2 juli 2021
Betreft Vastgesteld rapport regio Limburg

Geachte wethouder, geachte heer Jongen,

Hierbij ontvangt u, mede namens de hoofdinspecteur Rechtsbescherming en Executie van de Inspectie Justitie en Veiligheid, de heer H.C. Faber, het rapport het vastgestelde regio rapport *Vervolgtoezicht kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd jeugdbeschermingsregio* Limburg. Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van het onderzoek dat de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties) heeft uitgevoerd.

Uw reactie

Zoals u ziet is het conceptrapport aangevuld naar aanleiding van de door u benoemde feitelijke onjuistheden en uw bestuurlijke reactie. Feitelijke onjuistheden zijn aangepast, maar niet al uw voorstellen tot wijzigingen zijn overgenomen. De contactpersoon van de regio Limburg is hierover geïnformeerd.

Onder embargo en publicatie

Bij deze brief ontvangt u tevens het landelijk rapport, onder embargo tot publicatie. Zoals bekend wordt het landelijk rapport samen met de regio rapporten openbaar gemaakt via onze website www.igj.nl. Dat is naar verwachting op **maandag 5 juli 2021**. Dit is een paar dagen eerder dan wellicht eerder is gecommuniceerd.

Vragen

Ik vertrouw erop dat ik u hiermee voldoende heb geïnformeerd. Indien u vragen heeft naar aanleiding van deze brief kunt u contact opnemen met Mw. M. Tijkorte 06-50054556.

Hoogachtend,

Mw. Korrie Louwes
Hoofdinspecteur
Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

Situatie in de jeugdbescherming: verbeterd maar nog steeds kwetsbaar

Kinderen die jeugdbescherming nodig hebben, moeten snel geholpen worden. Op veel plekken in het land gaat dat beter dan in [oktober 2020](#) en krijgen kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel direct een vaste jeugdbeschermer. Maar dit geldt nog niet overal. Daarnaast lukt het voor een derde van deze kwetsbare kinderen nu nog niet om tijdig passende hulp te organiseren. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties) gaan daar waar het nog niet goed gaat verscherpt toezicht uitvoeren en indringende gesprekken hebben met betrokken gemeentes en regio's.

Dit schrijven de inspecties gezamenlijk in een landelijk rapport en elf regiorapporten. Dit is het tweede vervolg op het rapport '[Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd](#)' uit 2019.

Kwetsbare kinderen

Kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel¹ zijn door de kinderrechter onder toezicht gesteld. Dit gebeurt alleen als de zorgen over een kind zeer groot zijn. Bijvoorbeeld bij de vijf maanden oude Jasmine. Haar ouders hebben psychiatrische problemen en zijn tijdens ruzies soms gewelddadig. Of Kevin. Hij heeft een zedendelict gepleegd en is uit huis geplaatst. En de elfjarige Ilhem. Zijn moeder heeft hem als gevolg van verslavingsproblemen ernstig verwaarloosd. Het is belangrijk dat een jeugdbeschermingsmaatregel direct verandering brengt in zo'n situatie.

De inspecties constateerden in 2019 en 2020 dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid neemt om kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel te beschermen. De inspecties vroegen in oktober 2020 om een actiegerichte aanpak van alle betrokken partijen in de regio's om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer, een gedragen koers en passende hulp te bieden.

Onderzoek in het hele land

De inspecties bezochten alle regio's en kregen in dit onderzoek zicht op de situatie van 400 kinderen en gezinnen. Zij constateren dat de situatie in de jeugdbescherming heel kwetsbaar blijft. Jeugdbeschermers doen met veel toewijding hun werk. Onder druk van de omstandigheden kunnen zij slechts het minimale doen. En kinderen moeten na een ingreep van de rechter vervolgens maanden wachten op hulp. Dit heeft naast regionale oorzaken ook te maken met een aantal breder geldende oorzaken. Het is een wankel evenwicht: de regio die vandaag "groen" is kan morgen "rood" zijn.

Oorzaken

Structurele problemen maken dat de jeugdbescherming onder druk blijft staan. Het zware werk en de krapte op de arbeidsmarkt blijven zorgen voor een hoog ziekteverzuim en verloop van jeugdbeschermers. Daarnaast is er, vooral voor kinderen die specialistische hulp nodig hebben, een tekort aan goed hulpaanbod, onder andere door onvoldoende bovenregionale samenwerking. Daarbij zorgen gemeentelijke procedures zoals verschillende manieren van inkoop van jeugdhulp en aanmeldprocedures ervoor dat passende hulp niet snel kan worden gerealiseerd.

¹ Hiermee worden zowel de kinderbeschermings- als de jeugdreclasseringsmaatregelen bedoeld.

De inspecties stelden vast dat met name in regio's waar actieve samenwerkingen gezamenlijk urgentiebesef zijn, verbeteringen zichtbaar zijn.

Vervolg

De inspecties spreken het Rijk en alle partijen in de regio's aan op hun verantwoordelijkheid voor beschikbare hulp die snel kan starten.

De regio's Friesland en Overijssel is het grotendeels gelukt om de kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De regio's Gelderland, Groningen & Drenthe, Limburg, Utrecht & Flevoland en Zeeland zijn hier nog niet in geslaagd. De inspecties gaan er vanuit dat dit op korte termijn wel gaat lukken en blijven dit volgen.

De regio's Brabant, Noord-Holland/Amsterdam, Rijnmond en Zuid West is het onvoldoende gelukt om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen in deze regio's verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en zullen indringende gesprekken voeren met betrokken gemeentes en regio's.

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Jeugdbeschermingsregio Limburg

(Noord-Limburg, Midden-Limburg West, Midden-Limburg Oost
en Zuid-Limburg)

*Regiorapport vervolgtoezicht kwetsbare kinderen
onvoldoende beschermd*

De accounthoudende wethouder aan het woord namens Limburg

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

- Er is sprake van een goede samenwerking tussen de GI's en de vier Limburgse jeugdzorgregio's.
- Met de faire tarieven die met GI's zijn overeengekomen, is er ruimte voor inzet t.b.v. de gezamenlijke provinciale verbeteragenda, waar de doorbraakaanpak onderdeel van is geworden.
- De regio Limburg is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen en een gedragen koers uit te zetten.
- Er is passende hulp gevonden voor 91% van de jeugdigen die in oktober 2020 wachtten op passende jeugdhulp. Van het totaal aantal jeugdigen met een maatregel, ontvangt 99,3% passende jeugdhulp.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

- We zetten de verbeteragenda en de doorbraakaanpak voort om ook de laatste knelpunten die de inspecties signaleren op te lossen. We voelen ons gesterkt in de richting die we al samen zijn ingeslagen.
- De punten die de inspecties signaleren ten aanzien van het zorgaanbod nemen we mee in onze verwervingstrajecten, waarbij we samen met zorgaanbieders en GI's werken aan een beter passend jeugdhulpaanbod.
- Gemeenten en GI's zijn partners. Dit vraagt een inspanning van beide zijden. We moeten blijven investeren in het beter begrijpen van elkaars standpunten.
- We streven naar een intensievere samenwerking op casusniveau.
- De verbeteringen die in gang zijn gezet, worden duurzaam verankerd.

Wat gaan jeugdigen en ouders hiervan merken?

- Jeugdigen en hun ouders hebben een vaste jeugdbeschermer/jeugdreclasserder.
- Jeugdigen en hun ouders weten tijdig welke doelen met de uitvoering van de maatregel worden nagestreefd, wat er van hen verwacht wordt en wat zij van de jeugdbeschermer/jeugdreclasserder mogen verwachten: een gedragen koers.
- Een goede ketensamenwerking draagt bij aan tijdige inzet van de passende jeugdhulp.

Samenvatting

Dit rapport maakt deel uit van het toezichttraject *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd* van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties). In de voortgangsrapportage van oktober 2020 hebben de inspecties gevraagd om een doorbraakaanpak voor alle kinderen met een jeugdbeschermings- en/of reclasseringsmaatregel. Deze aanpak moet ertoe leiden dat elk kind met een dergelijke maatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp krijgt. Dit rapport van de inspecties geeft antwoord op de vraag of de regio Limburg hierin is geslaagd.

Bevindingen en conclusies

Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De regio Limburg is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. De bevorderende factoren bij deze norm zijn de aanwezigheid van een jeugdbeschermer op de zitting die vervolgens ook de vaste jeugdbeschermer blijft van de cliënt(en), werken zonder wachtlijstbeheer, sturen op de caseload-termijnen, de casuïstiekbespreking (het Team Rond de Jeugdige) en de aandacht voor de begeleiding van startende jeugdbeschermers.

Tijdig passende hulp

De regio Limburg is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel. De doorbraakaanpak in de regio's heeft onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid. Het knelpunt in Limburg zit vooral in de tijdigheid waarmee de hulp wordt ingezet. Het is de inspecties gebleken dat een aantal gemeenten in de regio het proces om te komen tot passende hulp voor jeugdigen met een maatregel zodanig heeft gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Daarnaast is er geen eenduidigheid in de inkoop van jeugdhulp en kan het per gemeente verschillen hoe een aanmeldprocedure om in aanmerking te komen voor hulp, loopt. In Limburg ontbreekt het aan een toereikend aanbod voor jeugd-GGZ, groepen voor licht verstandelijk beperkte jeugdigen, perspectief biedende pleeggezinnen, gezinshuizen plus, kleinschalige woonvormen en (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag. Daar staat tegenover dat er in de regio Limburg gewerkt wordt met een gezamenlijke verbeteragenda die door alle partijen wordt geaccepteerd en gedragen. Daarnaast is er sprake van bestuurlijke cohesie in de regio en ook met de bestuurder van BJZL en aanbieders. En er is overeenstemming over de tarieven van de GI's in de regio.

Vervolg

Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Bureau Jeugdzorg Limburg af. Over de landelijk werkende instellingen (William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering en het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering) rapporteren de inspecties wat betreft deze normen op geaggregeerd niveau in het landelijke rapport.

Tijdig passende hulp

De geconstateerde positieve ontwikkelingen en bevorderende factoren, zijn van dien aard dat de inspecties er voldoende van uit kunnen gaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden.

De inspecties verwachten dat de jeugdhulpregio's, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders binnen de jeugdbeschermingsregio alsnog aan deze norm voldoen en belemmeringen om aan de norm te voldoen wegnemen. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

De inspecties zien tot slot dat er landelijk belemmeringen zijn in het tijdig bieden van passende hulp. De inspecties spreken de stelselverantwoordelijke ministers hierop aan in het landelijke rapport.

Onder Embargo

Inhoudsopgave

1 Inleiding	6
1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd	6
1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel	6
1.3 Opzet van het onderzoek	6
2 Beschrijving van de jeugdbeschermingsregio	8
2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio Limburg	8
2.2 Beschrijving betrokken GI's	8
3 Indruk na de monitoringsfase	9
3.1 Beschrijving doorbraakaanpak Limburg	9
3.2 Beeld op basis van monitoring	10
4 Resultaten van de praktijktoets	12
Bevindingen	12
5 Conclusie	23
5.1 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers	23
5.2 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp	23
5.3 Vervolg	24

1 Inleiding

Dit rapport van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties) geeft antwoord op de vraag of elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel¹ in de jeugdbeschermingsregio² Limburg tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp krijgt.

1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

In het najaar van 2019 hebben de inspecties in het rapport en signalement met de titel [Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd](#) respectievelijk [Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#) geoordeeld dat de wijze waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering op dat moment werd uitgevoerd niet acceptabel was. De inspecties oordeelden dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid nam om kinderen te beschermen die ernstig in hun ontwikkeling werden bedreigd. Daarnaast constateerden zij structurele problemen die ertoe leidden dat de jeugdbeschermingsketen maximaal onder druk stond.

De inspecties vonden dat er direct stappen moesten worden gezet die ertoe leidden dat kwetsbare kinderen zonder vertraging hulp krijgen. Hierop hebben de inspecties een intensief toezicht traject ingezet.

1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel

In 2020 en 2021 volgden de inspecties de activiteiten die moeten leiden tot een directe verbetering op de korte termijn en structurele verbetering op de langere termijn.

In de [voortgangsrapportage](#) van oktober 2020 deden de inspecties verslag van de eerste bevindingen. De inspecties zagen dat er voor de langere termijn een positieve beweging in gang is gezet, maar stelden tegelijkertijd vast dat de jeugdbescherming en jeugdreclassering nog niet op orde waren. Om die reden hebben de inspecties gevraagd om een doorbraak te forceren voor alle kinderen met een jeugdbescherming of -reclassering maatregel door middel van een onorthodoxe actiegerichte aanpak.

De doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel *tijdig een vaste jeugdbeschermer* wordt toegewezen, *tijdig een gedragen koers* is uitgezet en dat *tijdig passende hulp* wordt ingezet die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. En dat daarmee de uitspraak van de rechter tijdig wordt uitgevoerd.

1.3 Opzet van het onderzoek

Monitoring

Van oktober 2020 tot en met februari 2021 hebben de inspecties de doorbraakaanpak van elke jeugdbeschermingsregio gemonitord door frequente gesprekken met door de regio aangewezen

De bescherming van kwetsbare kinderen: een overheidstaak

Ieder kind heeft recht op bescherming op mishandeling. Hier vallen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling, verwaarlozing en (seksueel) misbruik. Zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid is verplicht maatregelen te nemen om kindermishandeling te voorkomen. Ook moet de overheid zorgen voor opvang en behandeling voor kinderen die hiervan slachtoffer zijn (artikel 19 IVRK).

¹ Hiermee worden zowel de jeugdbeschermings- als ook de jeugdreclasseringsketen bedoeld.

² De inspecties zijn bij het toezicht in de regio's uitgegaan van de gebieden waarbinnen een regionale gecertificeerde instelling werkzaam is en benoemen deze gebieden in het rapport als 'jeugdbeschermingsregio'. Voor de meeste jeugdbeschermingsregio's komen deze grenzen overeen met de provinciegrenzen van één of twee provincies. In Noord- en Zuid-Holland zijn twee regionale gecertificeerde instellingen werkzaam.

contactpersonen te voeren. In deze gesprekken werd telkens de stand van zaken omtrent bovengenoemde normen en de doorbraakaanpak besproken.

Verdiepende Praktijkttoets

In februari en maart 2021 hebben de inspecties tijdens de verdiepende praktijktoets getoetst of kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een jeugdbeschermer, gedragen koers en passende hulp hebben. Dit hebben zij gedaan door middel van dossiertoetsen en gesprekken met kinderen, ouders en jeugdbeschermers/jeugdreclasserders. Aanvullend hierop zijn de inspecties in maart met gemeenten en een jeugdhulpaanbieder in gesprek gegaan.

In dit rapport staan de resultaten en conclusies van de monitoring en de verdiepende praktijktoets.

Onder Embargo

2 Beschrijving van de jeugdbeschermingsregio

2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio Limburg

Limburg heeft vier jeugdhulpregio's (Noord-Limburg, Midden-Limburg West, Midden-Limburg Oost en Zuid-Limburg).

In 2019 zijn bestuurlijke afspraken gemaakt tussen GI's en gemeenten naar aanleiding van het provinciale traject 'Tarieven voor de jeugdbescherming en -reclassering'. Met de Limburgse Verbeteragenda wordt gewerkt aan modules die zich richten op een aantal hoofdthema's: Stelsel, Organisatie en Transformatie en Innovatie.

Deze Verbeteragenda was er al voordat de VNG naar aanleiding van het inspectierapport uit 2019 'Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd' aan de jeugdbeschermingsregio's vroeg om een verbeterplan op te stellen. De gemeenten en de GI's zijn tevreden over hun samenwerking en komen twee keer per jaar bestuurlijk bij elkaar om het verbeterplan en de knelpunten te bespreken.

De inkoop van de jeugdbescherming en jeugdreclassering werd tot 1 januari 2020 door de regio's zelf gedaan. Vanaf 2019 zijn de vier regio's in de provincie Limburg (33 gemeenten) tot overeenstemming gekomen over een subsidie-tender en vanaf 2020 over het tarief en de voorwaarden binnen negen identieke subsidieregelingen. Per subsidieregeling wordt aangegeven over welke gemeenten het gaat en de hoogte van het subsidiebedrag. De subsidieregeling voor de GI's loopt van 2019 tot en met 2022.

De inkoop van jeugdhulp gaat via de vier jeugdhulpregio's. De gemeente Roermond is de coördinerende gemeente van het bovenregionaal Expertisecentrum Limburg. In Zuid-Limburg en Midden-Limburg bestonden al regionale expertteams, in Noord-Limburg is sinds januari 2021 het expertteam operationeel.

2.2 Beschrijving betrokken GI's

In Limburg zijn drie gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering (GI's) actief, namelijk: Bureau Jeugdzorg Limburg (hierna: BJZL), Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering (hierna: LJ&R) en William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (hierna: WSS).

BJZL is een regionaal georganiseerde GI die zich richt op een brede doelgroep. LJ&R en de WSS zijn werkzaam in heel Nederland als landelijk werkende GI's. Beide GI's richten zich op een specifieke doelgroep. LJ&R heeft te maken met gezinnen en jongeren die vastlopen in complexe situaties en met meervoudige problematiek. Het gaat hierbij vaak om langdurige problematiek. De WSS biedt ondersteuning en hulp aan kinderen met een (verstandelijke) beperking of chronische ziekte, en/of aan kinderen van ouders met een (verstandelijke) beperking. BJZL is de GI met het grootste aantal maatregelen in Limburg; meer dan 60%, WSS heeft een derde en LJ&R minder dan 5% van de maatregelen.

3 Indruk na de monitoringsfase

Tijdens de monitoringsfase van oktober 2020 tot en met februari 2021 voerden de inspecties vier gesprekken met een beleidsmedewerker van de gemeente Beekdaelen/programmagroep jeugd Zuid-Limburg die als accounthoudend/coördinerend ambtenaar is aangewezen voor Limburg vanuit de accounthoudende gemeente Maastricht³.

Tijdens deze gesprekken bespraken de inspecties de stand van zaken omtrent bovenstaande normen en de doorbraakaanpak. Vanaf het tweede gesprek was naast de contactpersoon, de bestuurssecretaris van BJZL aanwezig.

3.1 Beschrijving doorbraakaanpak Limburg

De doorbraakaanpak van de regio Limburg is gesplitst in twee fases.

Fase 1 (tussen half oktober en half november 2020):

Deze periode is benut om inzicht te krijgen in de aantallen kinderen waar het over gaat door middel van een uitvraag op casusniveau. Deze informatie is door de werkgroep geanalyseerd en uitgesplitst per gemeente. Dit heeft geleid tot een beeld van jeugdigen in Limburg die niet (tijdig) passende jeugdhulp krijgen (nulmeting). De regio heeft hierbij alle jeugdigen meegenomen die wachten op passende hulp, ook wanneer de wachttijd korter was dan drie maanden.

Fase 2:

Fase 2 richtte zich op de acties die moesten worden ondernomen om verbeteringen op zowel de korte als de lange termijn door te voeren. De werkgroep zocht 'out of the box' naar mogelijkheden in samenwerking tussen de jeugdbescherming en de jeugdprofessional van de lokale teams. Het kind was hierbij het uitgangspunt, samen met het leveren van maatwerk én geen dingen over doen die al zijn gedaan. De jeugdbeschermer en de jeugdprofessional van het lokale team keken samen naar de casussen en vroegen zich af wat er werkte en wat er nog moet gebeuren en wat er al is gedaan. Als het nodig was, werd de jeugdhulpaanbieder erbij betrokken om alsnog de juiste hulp te organiseren. Als het niet lukte om de juiste hulp te organiseren, of wanneer op voorhand al duidelijk was dat de jeugdprofessional en het lokale team de juiste hulp niet konden inzetten, werd het expertteam en eventueel het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (hierna: OZJ) erbij betrokken om een doorbraak in de vastgelopen casuïstiek te realiseren.

Tijdens het oppakken en analyseren van de casuïstiek hebben de betrokken partijen (GI's en gemeenten) diverse knelpunten gesignaleerd. Partijen hebben deze informatie na de praktijktoets met de inspecties gedeeld en gingen aan de slag met de knelpunten. De knelpunten waren onderverdeeld in: algemeen, verblijf en ambuland.

De knelpunten in de casuïstiek waar de betrokken partijen op uitkwamen zijn:

- discussies tussen jeugdhulpaanbieder en GI wie een tolk moet financieren;
- financiering van leerlingenvervoer bij een uithuisgeplaatst kind;
- bij de eigen verantwoordelijkheid van ouders bij leerlingenvervoer wordt volgens de GI's onvoldoende rekening gehouden met de mogelijkheden van ouders die behoren tot de LVB-doelgroep;
- GI's wachten soms te lang met inschakelen gemeente bij casuïstiek m.b.t. niet tijdig inzetten van passende hulp;
- financiering van jeugdhulp in het jeugdstrafrecht bij jeugdigen die ouder zijn dan 18 jaar;
- discussies over woonplaatsbeginsel tussen gemeente en GI's;
- geen passend onderwijs door wachtlijsten voor scholen of ontbreken van passende ondersteuning;
- het proces JENS⁴ sluit niet aan bij de afspraken die in Zuid-Limburg zijn gemaakt;
- complementaire zorg via huisarts zonder afstemming met GI waardoor het voor de GI lastig is om het totaalbeeld van een gezin te hebben en regie te houden op de benodigde hulpverlening;
- GI is primair gericht op kindproblematiek waardoor brede gezinsproblematiek niet of deels in kaart is (wonen, financiën);

³ Voor elke gecertificeerde instelling is binnen de jeugdbeschermingsregio een accounthoudende jeugdhulpregio aangewezen die naar andere jeugdhulpregio's acteert bij risico's van discontinuïteit.

⁴ JENS is een coöperatie van zeven organisaties voor basishulpverlening en toeleiding naar specialistische zorg vanuit de gemeenten Heerlen, Voerendaal en Landgraaf

- bij een aantal aanbieders (o.a. Xonar en Koraal) vindt de intake pas plaats ná het verzorgen van een Bepaling Jeugdhulp (hierna: BJH). Dit levert wachttijden op en gezinnen worden op meerdere wachtlijsten gezet (vervuiling van informatie). De afspraak is dat een intake vooraf gaat aan het opstellen van een BJH;
- onvoldoende pleeggezinnen (kwantitatief) beschikbaar en beschikbare plaatsen pleegzorg matchen nauwelijks (kwalitatief);
- onvoldoende voorbereiding en begeleiding pleeggezinnen, waardoor pleeggezinnen het niet meer aankunnen. De pleegouder(s) krijgen onvoldoende steun bij de factor ouders;
- te weinig (passende) gezinshuisplekken, perspectief biedende verblijfsplekken (geen behandeling) met vervolg naar zelfstandigheid (ook voor jeugdigen die uit geslotenheid komen), kleine specialistische behandelgroepen;
- financiën (degressief tarief residentieel verblijf Zuid-Limburg);
- verergering problematiek door gebrek aan begeleiding, waardoor zwaardere hulp (verblijf) nodig is. Dit knelpunt heeft een grote verwevenheid (en daardoor complexiteit) met de andere onderdelen en beschreven knelpunten;
- beperkt / onvoldoende divers aanbod ambulante zorg bij complexe scheidingsstrijd;
- lange wachttijden in ggz bij brede diagnostiek en vervolgbehandeling.

In de eindrapportage van de doorbraakaanpak van de regio Limburg van mei 2021 is een eerste aanzet gemaakt om te komen tot vervolgafspraken op provinciaal, (sub)regionaal of lokaal niveau.

3.2 Beeld op basis van monitoring

➤ **Tijdig vaste jeugdbeschermer**

Op 3 november 2020 komt uit de eerste analyse van de werkgroep naar voren dat bij de drie GI's alle jeugdigen met een maatregel een vaste jeugdbeschermer hebben. Als een jeugdige geen vaste jeugdbeschermer heeft, komt dat door een administratieve fout in het systeem waardoor het nog niet terug te zien is dat er wel een vaste jeugdbeschermer is.

Op 7 december 2020 geven de contactpersonen aan dat in lastige casuïstiek twee vaste jeugdbeschermers worden gekoppeld om elkaar te vervangen. BJZL laat weten dat hun uitgangspunt is dat, uitzonderingen daargelaten (piekbelastingen), bij de zitting een jeugdbeschermer aanwezig is. De kerstvakantie heeft impact gehad op de tijdig vaste jeugdbeschermer bij BJZL door verminderde beschikbaarheid van de jeugdbeschermers in de vakantieperiode.

BJZL heeft kort ervaring opgedaan met een startteam in Zuid-Limburg, maar wil de zorg niet op deze wijze inrichten en is hier mee gestopt.

In januari en februari 2021 zijn er geen wijzigingen op basis van de monitoring te melden.

➤ **Tijdig gedragen koers**

Bij het startgesprek van 5 november 2020 geeft BJZL aan dat bij 70% van de gezinnen binnen zes weken een gedragen koers is uitgezet. Voor de WSS is dat 97% en bij LJ&R is het percentage nog onbekend.

De WSS geeft in het monitoringsgesprek van 7 december 2020 aan dat voor 90% (Zuid-Limburg) tot 97% (Noord- en Midden-Limburg) van de gezinnen tijdig een gedragen koers is uitgezet. Voor BJZL is dat percentage 73% binnen zes weken. Bij BJZL wordt intern nadrukkelijk gestuurd op het behalen van de kritische prestatie-indicator (hierna: KPI) tijdig gedragen koers. LJ&R heeft in oktober 2020 op basis van twee plannen 0% behaald binnen de periode van zes weken.

De WSS en LJ&R gaan na oktober 2020 hun monitoringscijfers landelijk aanleveren.

Tijdens het monitoringsgesprek van 13 januari 2021 geeft BJZL aan dat er in oktober bij 90% en in november 2020 bij 93% van de aanmeldingen binnen zes weken een tijdig gedragen koers ligt. In het monitoringsgesprek wordt aangegeven dat dat het sturen van het middenkader op de registratie van het plan van aanpak positief effect heeft op de cijfers.

➤ **Tijdig passende hulp**

Bij het startgesprek op 5 november 2020 valt het de inspectie op dat Limburg in de oorspronkelijke planning relatief laat contact heeft gezocht met de hulpaanbieders over de doorbraakaanpak. De regio heeft dat aangepast. De regio heeft vanaf december 2020 de kinderen zonder passende hulp in beeld (223 jeugdigen).

Op 13 januari 2021 is een afname zichtbaar van het aantal kinderen dat wacht op passende hulp. Het gaat dan nog om 121 kinderen. Een deel van deze kinderen stond al op een wachtlijst voor hulp die in januari 2021 beschikbaar is gekomen. Volgens de regio is er urgentiebesef op het proces en zoeken GI's en gemeenten samen naar oplossingen.

Tijdens het laatste monitoringsgesprek van 10 februari 2021 zijn er in Limburg nog 43 kinderen zonder passende hulp. Ongeveer de helft van de kinderen heeft hulp, maar nog niet de meest passende. Waar de meest passende hulp niet beschikbaar is, kijkt de regio naar andere hulp die in ieder geval de veiligheid van de jeugdigen waarborgt (ambulante ondersteuning, crisispleegzorg, crisisverblijf). Er zijn verschillen tussen de regio's in aantallen: Zuid-Limburg van 103 naar 21 jeugdigen, Midden-Limburg Oost van 12 naar 3 jeugdigen, Midden-Limburg West van 14 naar 2 jeugdigen en Noord-Limburg van 94 naar 17 jeugdigen.

Een aantal casussen is zeer complex, waardoor meer gevraagd wordt van betrokkenen om de juiste hulp op maat te organiseren. De overige casussen kennen een scala aan knelpunten waardoor de passende hulp nog niet is ingezet, waaronder:

- onduidelijkheid over werkafspraken tussen een gemeente en de GI.
- gebrek aan gezinshuis- en pleegouders
- te weinig inkoop van passende jeugdhulp.
- een tekort aan gedragsdeskundigen
- verzuim of verloop van groepsleiding. Het vinden en behouden van specialistisch personeel is gezien de arbeidsmarkt volgens verschillende samenwerkingspartners een knelpunt.

De regio gaat de cijfers en casuïstiek van de doorbraakaanpak nader analyseren en stelt zichzelf daarbij de volgende vragen: welke problemen komen vaak voor en wat is een incident? De regio bekijkt ook op welke schaal de knelpunten kunnen worden opgelost; provinciaal of via regionale inkoopprocessen.

'De doorbraakaanpak staat niet op zich, alle gemeenten zijn sowieso bezig met de Verbeteragenda, transformatie en zorglandschap, op de arbeidsmarkt, vergroten pleegzorg etc.'
(contactpersoon monitoringsfase)

De contactpersoon gaf aan dat de succesfactoren van de doorbraakaanpak in Limburg komen door een gedragen aanpak van gemeenten en GI's en samenwerking op alle niveaus. De doorbraakaanpak is onderdeel van de al langer lopende Verbeteragenda in Limburg. De gesprekken tussen GI's en gemeente(n) leidden ertoe dat alternatieven worden gevonden voor hulp die niet beschikbaar was. Bijvoorbeeld doordat

gemeenten een minder bekende aanbieder aandroegen die een casus op een andere manier oppakte. De overleggen zorgen voor uitwisseling van kennis over wat is ingekocht door de regio en wat kleinere innovatieve aanbieders kunnen betekenen.

De doorbraakaanpak geeft inzicht in gezinnen die geen passende hulp ontvangen. Het kan een versnelling van de al bestaande Verbeteragenda en aanpassingen met betrekking tot de inkoop van jeugdhulp betekenen. De regio laat weten dat financiële tekorten en de capaciteit van de regionale expertteams geen belemmering mogen zijn voor de doorbraakaanpak.

De belemmeringen zijn volgens de contactpersonen dat er een tekort is aan bepaalde vormen van hulp, zoals zelfstandigheids- en kamertraining voor 16 tot 18-jarigen, jeugd-ggz en pleeggezinnen. Sommige casussen gaan over hulp die niet start vanwege onduidelijkheid woonplaatsbeginsel. Dit punt is meegenomen bij de bovenregionale Verbeteragenda. Er is volgens BJZL voor een klein aantal jeugdigen met specifieke problematiek géén passende hulp. Daar is volgens BJZL bijna geen aanbod op te ontwikkelen en dan is alleen maatwerk passend.

4 Resultaten van de praktijktoets

In dit hoofdstuk geven de inspecties hun conclusies uit de verdiepende praktijktoets weer per jeugdbeschermingsregio en per norm. De inspecties hebben in de jeugdbeschermingsregio voor de betrokken GI's (BJZL, WSS en LJ&R) 21 dossiers onderzocht, 12 gesprekken met jeugdbeschermers gevoerd en 10 gesprekken met ouders en kinderen.

Aanvullend hierop zijn de inspecties in maart met vertegenwoordigers van twee gemeenten (Venlo en Maastricht) en één aanbieder (JENS) in gesprek gegaan. De casuïstiek is opgehaald bij de GI's. Het bleek niet noodzakelijk op casuïstiek niveau om andere hulpverleners te interviewen. De consequentie hiervan is dat de opgenomen voorbeelden en quotes, vanuit het perspectief van de jeugdbeschermers zijn geschreven. De quotes die zijn opgenomen betreffen een bepaalde gemeente, aanbieder of GI. De inspecties hebben de quotes niet gespecificeerd.

Bevindingen

Norm 1	Tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel
	<p>Vast: De jeugdbeschermer blijft gedurende de uitvoering van de OTS verbonden aan het gezin, of de wisseling van jeugdbeschermer vindt voorspelbaar / op vaste momenten plaats (bijv. na de afronding van het plan van aanpak). Er is hooguit één wisseling wegens verloop of ziekte. Bij wisseling komt het gezin niet bij bureaudienst / wachtlijstbeheer terecht.</p> <p>Tijdig: Binnen vijf werkdagen nadat de GI in kennis is gesteld is een jeugdbeschermer aan het kind / gezin gekoppeld.</p>

Bevindingen

De regio Limburg is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat bijna elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in Limburg tijdig een vaste jeugdbeschermer had. Deze verwachting is tijdens de praktijktoets bevestigd. De inspecties hebben in totaal 37 casussen beoordeeld op een vaste jeugdbeschermer. Dit was in totaal in één geval niet op orde. De inspecties hebben in totaal 36 casussen die na half november 2021 zijn gestart beoordeeld op de tijdige beschikbaarheid van een jeugdbeschermer. Dit was in één geval niet op orde. De inspecties zien verschillen tussen de GI's die werkzaam zijn in de regio. De bevindingen zijn hieronder per GI uitgewerkt.

BJZL

Bij BJZL hebben de inspecties 31 casussen beoordeeld op een vaste jeugdbeschermer en 32 op de tijdigheid van een vaste jeugdbeschermer. In één casus in Noord-Limburg was geen sprake van een vaste jeugdbeschermer vanwege vele wisselingen in personeel. Het ging om het vertrek van drie jeugdbeschermers en een senior jeugdbeschermer die werd vervangen door een junior jeugdbeschermer.

In één casus in Noord-Limburg was geen sprake van een tijdige jeugdbeschermer. Zeventien dagen na de zitting is actie ondernomen om contact te leggen met het gezin. De jeugdbeschermer schatte in dat gewacht kon worden, omdat de jeugdige was geplaatst in een crisisopvang.

Bevorderende factoren:

- Het lukt BJZL meestal om een jeugdbeschermer aanwezig te laten zijn op de zitting en deze blijft vervolgens ook de vaste jeugdbeschermer.

- BJZL werkt niet met wachtlijstbeheer noch instroomteams.
- Volgens jeugdbeschermers worden de caseload termijnen goed bijgehouden, waardoor deadlines gehaald worden.
- BJZL heeft een inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers, waarin aandacht is voor de startende jeugdbeschermers. Senior medewerkers begeleiden de nieuwe collega's.
- Periodiek intern teamoverleg over werk én privé is ondersteunend voor jeugdbeschermers.

'De senior taken geven mij ook weer plezier, houdt mij scherp op mijn eigen blinde vlekken'. (jeugdbeschermer BJZL)

'Briefings elke week over alles wat het team betreft, hoe zit iedereen erbij, bijzonderheden privé of op het werk? Gisteren bijvoorbeeld was er een rechtszaak waar ouders heftig hebben gereageerd dan is daar even tijd voor om met elkaar te delen. Maar ook nieuwe casussen (wie heeft en voelt ruimte?). Prettig dat er ook naar het gevoel wordt gekeken.' (jeugdbeschermer BJZL)

Belemmerende factor:

BJZL kiest ervoor om het eerste contact soms digitaal te laten plaatsvinden vanwege Covid-19.

Landelijk werkende instellingen: LJ&R en WSS

Bij de WSS hebben de inspecties vijf casussen beoordeeld op een vaste jeugdbeschermer en drie op de tijdigheid van een vaste jeugdbeschermer. Dit was in alle gevallen op orde. De dossiers die de inspecties hebben ingezien bij de WSS, zijn over het algemeen overzichtelijk, gestructureerd en de handelingen en verrichtingen van de jeugdbeschermer zijn goed en navolgbaar bijgehouden. In geval van overdracht van een casus is goede dossiervorming bevorderend.

Bij LJ&R hebben de inspecties één casus uit Zuid-Limburg beoordeeld op de norm *tijdig een vaste jeugdbeschermer*. De jeugdige uit de casus had tijdig een vaste jeugdbeschermer. LJ&R heeft gekozen om bij de start van een maatregel een instroommedewerker in te zetten. Het gaat hierbij om een medewerker die gedurende de eerste periode het gezin begeleidt en samen met hen een plan uitzet en de passende hulp inzet. Daarna draagt de instroommedewerker de zaak over aan een collega in het basisteam van de betreffende regio. In het registratieprogramma staat deze fase geregistreerd als minimale variant.

In de casus van LJ&R heeft de rechtbank vooraf aan LJ&R gevraagd of ze de maatregel kunnen uitvoeren, aangezien één ouder in een andere provincie woont en één in Zuid-Limburg). Uit de dossiercheck blijkt dat LJ&R hierop bevestigend heeft geantwoord. LJ&R is gestart met een jeugdbeschermer die nog steeds is betrokken bij het gezin en er wordt in het dossier gesproken over een minimale variant.

De inspecties beoordelen het werken met wachtlijstbeheer tijdens deze praktijktoets als niet wenselijk, maar wel als voldoende, zolang de jeugdbeschermer daadwerkelijk met het gezin aan de slag gaat, in contact is met het gezin en samen met hen werkt aan een gedragen koers. Als een vaste jeugdbeschermer niet tijdig met een gezin aan het werk gaat om uitvoering te geven aan de maatregel, ontstaan risico's. Wachtlijden leiden ertoe dat gezinnen en kinderen onvoldoende verandering in hun situatie ervaren. Het vertrouwen van cliënten in de jeugdbescherming neemt af, door personeelwisselingen en doordat de voorspelbaarheid van de hulpverlening ontbreekt. Daarnaast is er sprake van een bestaande bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van een kind.

Norm 2

Voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een gedragen koers

Tijdig: De koers is tijdig wanneer deze binnen zes weken is bepaald, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.

Gedragen: De koers is gedragen als deze is uitgezet in samenspraak met het gezin, netwerk en met betrokken professionals.

Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners.

De jeugdige en ouders bepalen, binnen hun mogelijkheden, in samenspraak met de hulpverlener de hulpvraag en de doelen van de geboden hulp.

Koers: Er is sprake van een koers bij een jeugdbeschermingsmaatregel als de doelen en de noodzakelijke hulp zijn bepaald, die leiden tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging / het recidiverisico.

De inspecties spreken van een koers en niet van een 'plan'. In de praktijk wordt de koers vastgelegd in een plan, maar het plan is het middel, niet het doel.

Het moet voor hulpverleners, jeugdigen en hun ouders duidelijk zijn wat de doelen van de hulp zijn en hoe hieraan gewerkt wordt. De doelen en afspraken zijn haalbaar, concreet en ontwikkelingsgericht.

Bevindingen

De regio Limburg is er niet in geslaagd om tijdig een gedragen koers uit te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat niet elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in Limburg een gedragen koers had. De tijdigheid zou bij 10% van de casussen, mogelijk niet gelukt zijn. Deze verwachting is tijdens de praktijktoets bevestigd. De inspecties hebben in totaal 31 casussen beoordeeld op de aanwezigheid van een koers. In 31 zaken was er sprake van een koers. In drie gevallen was de koers niet tijdig. En in één geval was de gedragenheid van de koers niet te achterhalen. De inspecties zien verschillen tussen de GI's die werkzaam zijn in de regio. De bevindingen zijn hieronder per GI uitgewerkt.

'De samenwerking met ouders is zo belangrijk. Daar gaat tijd inzitten. Het is fijn te merken dat de ouders meer en meer gaan vertellen.' (jeugdbeschermer)

Bij BJZL zien de inspecties dat van de 29 getoetste casussen in 29 gevallen een koers zichtbaar was. Bij één casus in Zuid-Limburg werd de koers door ouder en jeugdige niet gedragen. De koers was in 26 gevallen tijdig en gedragen. Voor LJ&R hebben de inspecties één casus getoetst, waarbij de koers tijdig en gedragen was. De jeugdbeschermer heeft met zowel de ouders als de kinderen gesproken en hun mening is meegenomen in het plan van aanpak. Bij de WSS (één casus) was er ook sprake van een tijdige en gedragen koers. Beide ouders die te maken hebben met een complexe scheiding, zijn het eens met de doelen en zorgen die in het plan van aanpak beschreven staan.

Bevorderende factoren van BJZL:

- Overleggen met ervaren collega's in een casuïstiekbespreking wordt als positief ervaren. Bij BJZL wordt het (start) Team Rond de Jeugdige (TRJ), een multidisciplinair overleg met ouders, hulpverlener en gedragswetenschapper gepland in de derde of vierde week na de rechtszitting.

Daarna zit de jeugdbeschermer om de zes of acht weken met de betrokken hulpverlening om de tafel om de casus te bespreken.

- BJZL stuurt strak op het behalen van de wettelijke termijnen. Het management spreekt jeugdbeschermers aan op overschrijden van termijnen. Dit leidt tot goed zicht op de caseload bij de jeugdbeschermers en in enkele gevallen tot frustratie, omdat het behalen van de wettelijke termijnen (net) niet gelukt is door factoren waar de jeugdbeschermers geen invloed op hebben.
- Deskundigheid van medewerkers.
- Inzet van het expertiseteam.
- Korte lijntjes tussen de jeugdbeschermer en de ketenpartners.
- Goed luisteren naar ouders en jeugdigen en regelmatig face to face contact.

'Het merendeel van het team werkt op deze wijze: dan hou je de druk erop, dat moet wel, anders blijft het liggen.' (jeugdbeschermer)

'Luister naar de kinderen en stel niet alleen maar regels, maar denk ook aan vrijheid.' (jongere)
'Kom meer in contact met het kind, niet alleen voor het slechte nieuws, maar ook om elkaar te leren kennen.' (ouder)
'Kijk naar de hulpverlening die er al is (voor OTS).' (andere ouder)

- Vastleggen van de mening van ouders door middel van de email, bijvoorbeeld met betrekking tot het plan van aanpak. En elke stap in het proces zo transparant mogelijk met de ouders en de jeugdige delen.

'Alles wordt stap voor stap op de mail gezet. Deze mail gaat ook naar de jeugdige als deze er oud genoeg voor is. Al deze communicatie wordt ook in het logboek in WIJZ bijgehouden.' (jeugdbeschermer)

- Goede match tussen de jeugdbeschermer en de ouder(s).

'Zorg voor de juiste klik. Ik ben moslima en vond het fijn dat de rechter vroeg of ik een man of vrouw wilde.' (ouder)

'Ik heb liever een jeugdbeschermer die ouder is en meer praktijkervaring heeft, zodat ik meer adviezen zou kunnen overnemen.' (andere ouder)

Casus complexe scheiding, BJZL:

De communicatie tussen ouders loopt grotendeels via de jeugdbeschermer, omdat de vader niet bereid is hulp te accepteren die zich richt op herstel van communicatie. Het plan is nu voornamelijk om vader vertrouwen te geven in de hulpverlening. Hij heeft zelf vanuit zijn jeugd negatieve ervaringen met de jeugdzorg. De jeugdbeschermer probeert weerstand bij de vader weg te nemen door open te zijn en vertrouwen te wekken. De jeugdbeschermer hoopt uiteindelijk dat vader inziet dat hulp wel kan werken. Het gaat tot nu toe moeizaam.

Knelpunten van BJZL:

- De onregelmatige werkdruk (piekbelasting) door verloop en verzuim van collega's of een crisis maakt het voor jeugdbeschermers lastig om de termijnen te behalen. Daardoor worden zaken soms pas na twee of drie weken opgepakt.
- Covid-19 en de lockdown. Jeugdbeschermers geven aan dat het lastiger is om de gedragswetenschapper te spreken, want dit moet nu met een online afspraak in plaats van laagdrempelig face to face tussen andere afspraken door. Covid-19 zorgt ook voor extra werkdruk bij de medewerkers; cliënten doen sneller een beroep op de jeugdbeschermer. Verder geven jeugdbeschermers aan dat ze door het beeldbellen details missen, die in een huisbezoek snel(ler) gezien worden. Er zijn meer onlinegesprekken nodig of de gesprekken duren langer om hetzelfde beeld te krijgen. Er is kans op het missen van soft signals en ook

interactie tussen ouders en kinderen kan gemist worden met beeldbellen. Verder geeft een jeugdbeschermer aan dat het lastiger is om contact met kinderen te leggen.

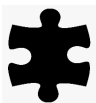
- Jeugdbeschermers geven verder als knelpunt aan dat een aantal ouders niet op afspraken verschijnen of ouders die het niet eens zijn met de maatregel.
- Een jeugdbeschermer geeft aan dat hij bij het opschalen van complexe casuïstiek naar het expertteam doorzettingsmacht mist bij de deelnemers, waardoor het advies niet altijd opgevolgd wordt.
- Twee ouders noemen als knelpunt dat de jeugdbeschermers van BJZL niet altijd goed te bereiken zijn. Een andere ouder denkt gezinsvoogden te veel werk hebben.

'Ik heb liever nog vaker contact met de jeugdbeschermer om op de hoogte te blijven van het plan. Omdat ik analfabeet ben, heb ik veel moeite met het goed begrijpen van geschreven plannen. En kan ik niet altijd voldoende volgen wat de tussenstappen zijn die worden genomen.' (ouder)

Casus BJZL: De ouder heeft direct na de uitspraak van de rechter face-to-face kennisgemaakt met de jeugdbeschermer. De jeugdbeschermer vertelde aan de ouder dat het de bedoeling was dat de jeugdige diezelfde avond nog geplaatst zou worden op een crisisplek. De ouder en jeugdige schrokken van de snelheid en konden op dat moment niet goed schakelen. De ouder besprak dit met de jeugdbeschermer en de jeugdige kon vervolgens nog een week bij de ouder blijven, voordat deze naar de crisisplek ging. De overgang verliep hierdoor wat soepeler en de ouder benoemde dat hij deze ruimte tot overleg als erg prettig heeft ervaren. De wens van de andere ouder (dat jeugdige zelfstandiger wordt en zichzelf beter kan redden) was door de jeugdbeschermer ook beschreven in het plan van aanpak. Er werd goed geluisterd volgens de ouders en dit hielp bij het creëren van draagvlak en vertrouwen.

Norm 3

Tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico.

Passende hulp: Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders. Daarnaast is de hulp bij een jeugdbeschermingsmaatregel passend wanneer professional(s) kunnen toelichten en ouders/jeugdige ervaren dat de hulp bijdraagt aan het opheffen van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk verminderen van het recidiverisico.

De hulp is passend als deze overeenkomt met het plan, dat een gedragen koers bevat. De hulp is ook passend als blijkt dat professional en gezin het ingezette alternatief passend vinden.

Tijdig: De hulp is tijdig wanneer binnen drie maanden na het uitspreken van de maatregel passende hulp is ingezet, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.

De hulp is niet gestart als na de intake het kind / gezin op een wachtlijst terecht komt. Indien het kind / gezin heeft moeten wachten op passende hulp, maar deze is in de doorbraakaanpak tot stand gekomen, dan beoordelen de inspecties dit positief.

Bevindingen

De regio Limburg is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp die leidt tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico, in te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat niet elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in Limburg tijdig passende hulp kreeg. Deze verwachting is tijdens de praktijktoets bevestigd. De inspecties hebben in totaal voor 34 jeugdigen van drie GI's met een maatregel beoordeeld of de passende hulp tijdig is ingezet. Voor 28 jeugdigen is passende hulp ingezet, waarvan in negen gevallen de hulp wel passend was, maar niet tijdig. In vijf casussen was geen sprake van passende hulp. Op het gebied van tijdige inzet van passende hulp voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel zijn verschillen per jeugdhulpregio zichtbaar. Ook de ervaringen van jeugdbeschermers wat betreft aanmeldroutes voor passende hulp en hoe gemeenten omgaan met maatwerkoplossingen verschillen.

Op basis van de aantallen casussen die per jeugdhulpregio zijn getoetst, kunnen de inspecties geen representatief beeld geven van de verschillen. De cijfers geven een voorzichtige indicatie dat de knelpunten in de regio's Noord- en Zuid-Limburg het grootst zijn.

<i>Aantal casussen</i>	Noord-Limburg	Midden-Limburg Oost	Midden-Limburg West	Zuid-Limburg	Totaal
Tijdig	8	4	2	11	25
Niet Tijdig	4	0	1	4	9
Passend	9	4	2	13	28
Niet Passend	2	0	1	2	5

Omdat de inspecties kwalitatief onderzoek hebben gedaan en naast het uitdiepen van de casussen ook in algemene zin met jeugdbeschermers, zorgaanbieders en jeugdhulpregio's hebben gesproken over de beschikbaarheid van (specialistische) jeugdhulp, kunnen zij een duiding en een richting geven van de knelpunten en de bevorderende factoren bij de tijdige inzet van passende jeugdhulp aan kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel.

Waarom geen passende hulp?

Bij vijf casussen was de hulp niet passend als gevolg van wachtlijsten of een niet passende plek waardoor een jeugdige bij de ouder wordt geplaatst, omdat de machtiging voor een gesloten plaatsing is verlopen en er nog geen vervolgplek op een open groep beschikbaar is. Tweemaal is in de casuïstiek nog geen sprake van passende hulp door een wachttijd op een plek met dagbesteding en passend onderwijs, waardoor één jeugdige al een jaar thuiszit. Deze jeugdige wacht ook op diagnostiek. Bij een andere casus was er sprake van vier maanden wachttijd op een plek voor beschermd wonen, terwijl de jeugdige ondertussen op een crisisgroep verblijft.

Waarom geen tijdige hulp?

In negen casussen is de hulp niet tijdig ingezet als gevolg van problemen rond de intake, wachtlijsten (pleegzorg, ambulante hulp, beschermd wonen), inhoudelijke bemoeienis met de verwijzing en stagneren van de instroom vanuit JENS. En bij één casus is het knelpunt de wachttijd om in aanmerking te komen voor opvoedondersteuning. Deze hulp moest opnieuw worden aangevraagd, omdat deze via een jeugdhulpbepaling voor vader liep en de kinderen niet meer bij hem ingeschreven stonden.

De gemeente gaf aan dat de jeugdhulpbepaling kon stoppen, terwijl de kinderen nog wel regelmatig bij vader verbleven en vader nog steeds opvoedondersteuning nodig had.

Bevorderende factoren van BJZL:

- Korte lijnen van de jeugdbeschermers met contactpersonen van gemeenten en/of aanbieders. En het nemen van gezamenlijke verantwoordelijkheid.

'Bij het inzetten van passende hulp probeer ik de gemeente medeverantwoordelijk te maken voor het probleem. De zorg wordt ingekocht door de gemeente, als deze zorg niet toereikend of voldoende is, dan zijn zij medeverantwoordelijk.' (andere jeugdbeschermer)

'Nauw contact met politie en jongerenwerkers kan hierin positief werken; het kan zijn dat je hierdoor sneller de juiste mensen vindt.' (jeugdreclasseerder)

- Interne samenwerking en multidisciplinair werken bij GI's.

'(..) de casuïstiek met JR-collega's te kunnen toetsen. Samen komen er meerdere ideeën uit, over hoe het zo passend mogelijk kan worden gemaakt. TRJ met hele team. Collega's hebben ideeën die je zelf misschien niet had bedacht.' (jeugdreclasseerder)

'Verschillende typen professionals, diverse blik op de casussen. Iedereen heeft een netwerk vanwaar de kennis wordt gedeeld.' (jeugdbeschermer)

'Ik moet blijven zoeken, collega's vragen, mailtjes bekijken van nieuwe aanbieders etc. Lastig hieraan is dat je de aanbieders wel moet kennen om echt maatwerk te kunnen toepassen.'

- Gemeenten die open staan voor maatwerkafspraken.

'Het valt op dat er bij de gemeente meer inzicht is gekomen over wat er gebeurt in de jeugdzorg en wat er nodig is. De samenwerking tussen de gemeenten en de regio's is verbeterd. Financiën zijn nog steeds belangrijk, maar dit onderwerp verplaatst zich langzaam naar de achtergrond, de focus ligt tegenwoordig meer op de hulp. Eerst kijken naar welk aanbod er is en bespreken met collega's.' (jeugdbeschermer)

'Aantal gemeenten zijn erg bereid mee te werken en zich in te zetten om mee te denken.' (andere jeugdbeschermer)

- Doorbraakaanpak zorgde voor bewustwording van de ernst van de situatie, maar heeft niet geleid tot tijdig passende hulp voor iedere jeugdige.

'Het enige dat de doorbraakaanpak gebracht heeft, is dat er nu meer inzicht is in de ernst van de situatie (en dat het eigenlijk erger is dan aanvankelijk gedacht werd). Er is nu bewustwording over dat het niet oké is dat een kind een jaar moet wachten op j-ggz, en dat er geen passende hulp kan worden geboden. Alleen dit bewustzijn kan natuurlijk al helpen. Deze bewustwording is waargenomen bij de gemeenten, jeugdzorgaanbieders en Bureau Jeugdzorg.' (jeugdbeschermer)

Knelpunten:

- Beperkt ingekocht aanbod voor jeugdigen vanaf 12 jaar oud.
- Tekort aan verblijf/24-uursplekken, zoals: gezinshuizen (plus), groepen voor licht verstandelijk beperkte jeugdigen en perspectief biedende pleeggezinnen en kleinschalige woonvormen.
- Wachttijden bij aanbieders. Het komt bijvoorbeeld voor dat een kind meer dan vier of vijf maanden moet wachten op een pleeggezin, diagnostiek en behandeling in de specialistische jeugd-GGZ en begeleide omgang. Voor de jeugd-GGZ geldt dat na de intake weer een wachttijd

geldt voordat de behandeling daadwerkelijk kan starten, of dat er een afwijzing volgt en de jeugdbeschermer opnieuw moet zoeken naar passende hulp.

"Deze jongere heeft bijna drie maanden gewacht op hulp. Nu is een machtiging uithuisplaatsing van zes maanden een onmogelijke opdracht. Realistischer zou een jaar geweest zijn. De extra verlenging frustreert opnieuw de ouders." (jeugdbeschermer)

'Doordat de jongere zo lang op een wachtlijst staat, haken ouders vaak af. Dan heb je ze net over de streep, maar dan duurt het te lang en haken ze af.' (andere jeugdbeschermer)

'Wachtlijsten bij s-ggz. Het eerste contact gaat wel snel, maar daarna vindt lange tijd niets plaats. Dit is niet tijdig passende hulp. De regio moet hier iets mee. We hopen hier beter zicht op te krijgen via meerdere monitoringsinstrumenten en zoeken naar mogelijkheden om de aanbieder aan te spreken en gaan afspraken beter in de contracten zetten.' (beleidsadviseur gemeente)

'Er is te weinig verblijf, gezinshuis, perspectief biedende pleegzorg, te weinig plekken, zo lang mogelijk thuis gaat nog niet, stagneert. Dit soort signalen geef ik terug aan inkoop.' (contactpersoon gemeente)

- Wanneer gezinnen verhuizen kan grensproblematiek met België en Duitsland (andere wet- en regelgeving, verantwoordelijkheden onduidelijk) ontstaan, waardoor jeugdigen uit het zicht kunnen raken of dat er geen hulp meer wordt ingezet.
- Tijdrovend overleg van jeugdbeschermers met (instanties van) gemeenten m.b.t. het tijdig inzetten van passende hulp.

In de gesprekken noemen de jeugdbeschermers met name Venlo, Maastricht en JENS als organisaties waar de aanmeldprocedures veel tijd kosten. Jeugdbeschermers hebben te maken met verschillende aanmeldprocedures binnen gemeenten voor de hulp die ze willen inzetten. Voor landelijk werkende jeugdbeschermers zijn verschillen tussen gemeenten nog lastiger en tijdrovender.

- Jeugdbeschermers die te maken hebben met Venlo en niet-gecontracteerd aanbod willen inzetten, vinden de procedure die daarvoor geldt vertragend, omdat het leidt tot extra werk en overleg. Venlo geeft aan dat het mogelijk is om naast de 14 gecontracteerde zorgaanbieders en enige onderaannemers ook niet-gecontracteerd aanbod (hierna: NGA) in te zetten. De jeugdbeschermer moet dan contact opnemen met het team MID-office (ondersteunen wijkteam overstijgende zaken zoals NGA) die vervolgens een NGA-contract opstelt. Dit betekent voor de jeugdbeschermer dat hij/zij een aanvraagformulier van drie pagina's moet invullen en de GI moet onderbouwen waarom NGA gewenst is. Het MID-office van de gemeente Venlo doet vervolgens een korte check op het contract en tweemaandelijks is er overleg tussen Venlo en de GI's over knelpunten, NGA en niet-NGA. Vanuit de gemeente wordt aangegeven dat bij de GI's regelmatig de afspraken niet volledig bekend zijn of dat de GI (te) laat contact opneemt met de gemeente, waardoor dit voor extra druk bij zowel gemeente als GI zorgt.
- Maastricht en Valkenburg willen meer grip krijgen op de kosten en de hulp die wordt ingezet. Ook willen deze gemeenten de transformatie en ontwikkeling over de inrichting van de zorg bij de GI's laten landen. Contactpersonen van de gemeenten (professionals) stemmen per casus met de GI af voordat de jeugdbepaling wordt ingezet. De contactpersonen zijn drie ochtenden per week beschikbaar voor GI's. Vanwege de privacy wordt de casus door de jeugdbeschermer mondeling toegelicht. Dit is echter ook niet AVG-proof. De contactpersonen willen de brede blik (op beschikbare jeugdhulp en voorliggend veld) van de gemeente meegeven, meer grip

krijgen op de zorg en kosten die ermee gepaard gaan, maar de bevoegdheid van het inzetten van zorg ligt bij de GI. Dat kan soms schuren. De insteek van de contactpersonen is ondersteunend, maar de jeugdbeschermers ervaren soms een drempel. Volgens de contactpersonen wordt hun advies meestal wel overgenomen en werkt de aanpak kostenbesparend.

- JENS heeft een transformatieopdracht en heeft opstartproblemen gehad. Momenteel is er een gebrek aan ambulante hulpverleners bij JENS; waar noodzakelijk wordt hulp van JENS doorgezet naar een zorgaanbieder. Volgens JENS heeft de GI geen zicht op het totale aanbod. Vanuit het perspectief van JENS is het aanbod van voorliggende zorg tot specialistische zorg breder. Daarbij is volgens JENS het zorglandschap aan het kantelen wat mogelijkheden geeft om zorgvragen anders vast te pakken. Verschillende jeugdbeschermers geven in de gesprekken aan en uit twee dossiers blijkt dat de werkwijze van JENS een vertragende werking heeft gehad op inzet van tijdig passende hulp. Volgens JENS wordt het proces moeilijk gemaakt, omdat de GI vanwege de AVG geen inhoudelijke informatie met JENS wil delen. De vraag van de verwijzer komt binnen een week in een kernteam van JENS aan de orde, tenzij uit triage blijkt dat de vraag niet kan wachten. De zorgvraag wordt 'gematcht op zorg'. Soms is een verslag van de casus en een toelichtend gesprek tussen verwijzer (huisarts of

'Om zorg bij een niet-gecontracteerde aanbieder te regelen bij de gemeente Venlo moet eerst een aanvraagformulier worden ingevuld. Hierin moet argumenten naar voren komen over waarom de gecontracteerde zorg niet passend is. Als je dit formulier goed wil invullen, kost het wel 1,5 uur. Er gaat ongeveer een week over zo'n traject en dan kom je vaak alsnog op de wachtlijst. Een wachtlijst van drie maanden is normaal, waardoor tijdig passende hulp dan niet mogelijk is. Er moet dan worden gekeken naar alternatieven, waardoor je soms voor 'second best' opties kiest.' (jeugdbeschermer)

'We zien regelmatig dat afspraken binnen de GI's niet volledig bekend zijn of dat ze te laat contact opnemen met de gemeente, waardoor dit voor extra druk bij zowel de gemeente als GI zorgt.' (beleidsadviseur)

'De gemeente Maastricht wil heel veel info, en gaat dan opnieuw afwegen of de hulp ook ingezet gaat worden. Dit toetsen van informatie kan maar op twee tijden per week en als het dan niet lukt om jezelf ingepland te krijgen, moet je weer wachten. Je mag niet mailen of iets dergelijks.' (jeugdbeschermer)

'De gemeente Maastricht als streng en kritisch, maar op een positieve manier. Je moet goede argumenten aandragen om te krijgen wat je wil. Opschaling is niet nodig geweest. Het ligt vaker aan de gemeente dan aan de zorgaanbieder.' (andere jeugdbeschermer)

'Samenwerking met JENS werkt belemmerend. Personeel wisselt veel. Is afhankelijk van welke medewerker je treft of er nog 20 vragen komen of wordt gezegd: "BJZL bepaalt". Bij casus X ging het vrij vlot.' (jeugdbeschermer)

'Zoals de zorgmatch van JENS nu soms loopt voelt het vaak alsof er werk dubbel wordt gedaan. Wij hebben het met elkaar afgewogen, dan moet het gezin op komen draven bij de zorgaanbieder die nog een keer gaat kijken of er een match is met de hulpvraag en hun aanbod. Als dat dan akkoord blijft, dan pas gaat de aanvraag naar de evt. wachtlijst.' (andere jeugdbeschermer)

jeugdbeschermer) en JENS voldoende voor een zorgmatch. Als een GI persé een bepaalde aanbieder wil inzetten anders dan JENS, vraagt JENS om een motivatie, omdat het volgens JENS om het oppakken van een hulpvraag gaat en niet per definitie een bepaalde aanbieder. Als JENS er in eerste instantie niet met de jeugdbeschermer uitkomt, wordt opgeschaald naar de gedragswetenschappers van JENS en de GI. JENS start een pilot waarbij de jeugdbeschermer direct bij het kernteam JENS aansluit.

Volgens JENS ontstaat er geleidelijk meer vertrouwen en raken de GI's bekender met JENS.

- Sturen op financiën. Tekorten bij gemeenten.

'Kind heeft een 24/7 plaatsing in j-ggz en gaat om het weekend naar grootouder, dat was netwerkpleegzorg met ondersteuning van de pleegzorgwerker. Ik had al gebeld en geregeld dat het dezelfde pleegzorgwerker kon worden. Nu is er een hele grote kans dat gemeente nee gaat zeggen. Reden: ze betalen al 24/7 dus we gaan niet nog meer hulp inzetten.' (jeugdbeschermer)

- Bureaucratie en administratieve fouten bij GI, aanbieder of gemeente, bijvoorbeeld het kwijtraken van een aanvraag voor pleegzorg in het systeem van een aanbieder.

'Soms verloopt de jeugdhulp bepaling voor de zorg tijdens de OTS. Deze deadlines zijn niet altijd helder (komt ook geen melding over). Dan vraag ik een jeugdbepaling met terugwerkende kracht aan, maar dan wil de gemeente dit niet meer doen. Er moet dan een nieuwe aanvraag worden ingediend, hetgeen weer veel tijd kost. Omdat het niet met terugwerkende kracht kan, zit de zorgaanbieder met een probleem (die heeft hulp geleverd waar ze geen geld voor krijgen). In zo'n geval moet er veel contact met de zorgaanbieder blijven. Als jeugdbeschermer moet je zelf ook onder controle houden wanneer de zorg afloopt.' (jeugdbeschermer)

- Verschil van perspectief tussen GI's en gemeenten; uitvoering versus beleid.

'Opschaling helpt op casusniveau, maar het beleid verandert niet en vraagt de volgende keer opnieuw opschaling op casusniveau, dat kost tijd.' (jeugdbeschermer)

'Als team zijn we nu ook in gesprekken met de gemeente, maar dat is echt een andere wereld dan ons werk.' (andere jeugdbeschermer)

'De gemeente kijkt erg naar hun eigen werkprocessen, maar zou wat meer kunnen meebewegen. De ene gemeente is heel strikt, waar de andere meer meebeweegt en uit de box denkt. Gemeenten moeten meer beseffen dat er soms in de jeugdbescherming meer ad hoc moet worden gereageerd i.p.v. in hokjes denken, zoals bij de gemeente. Gemeenten moeten een beter beeld krijgen van hoe dynamisch dit werkveld is, soms lijkt het alsof ze niet zien wat er allemaal komt kijken bij dit werk, wat het werk bij de GI alleen maar moeilijker maakt.' (andere jeugdbeschermer)

- Knelpunten m.b.t. aanbieders: te druk, geen capaciteit, geen gecontracteerde zorg.

'Veel aanbieders geven aan dat er geen capaciteit is of dat de zorg niet zou aansluiten bij de behoeften, waardoor cliënten niet snel worden aangenomen.' (jeugdbeschermer)

'Samenwerking is het belangrijkste, zodra een aanbieder een 'nee' verkoopt is het niet hun verantwoordelijkheid. Verantwoordelijkheid nemen voor een ingewikkelde casus is moeilijk voor een aanbieder, want dan moeten ze er iets mee. Op deze manier trekt iedereen de handen ervan af in plaats dat iedereen een deel op zich neemt. Als iedereen een stap naar voren zou zetten, zou het beter werken.' (andere jeugdbeschermer)

'Financiën spelen een rol. Indien de ingekochte zorg vol is bij de aanbieder, kan er niets meer. Op dat moment word ik door de gemeente van het kastje naar de muur gestuurd. Dit soort 'gedoe' neemt veel tijd in beslag, soms wel tot acht uur in de week, voor één casus. Deze tijd kan je vervolgens niet aan andere cliënten besteden.' (jeugdbeschermer)

Casus BJZL doorbraakaanpak: Voor een 14-jarige jeugdige is de jeugdbeschermer op zoek naar een perspectief biedende groep. Ouders kunnen niet voor de jeugdige zorgen, noch de juiste begeleiding en begrenzing geven. Er is sprake van criminaliteit en veel drugsgebruik. De doorbraakaanpak heeft niet geholpen, want er zijn al veel experts betrokken, waaronder de OZJ ambassadeur, die allemaal meekeken en geen passende zorg konden vinden of creëren. Deze jeugdige had op dat moment zorg nodig die niet voorhanden was en ook niet gecreëerd kon worden. Om deze reden is een gesloten machtiging aangevraagd. De jeugdige had een lastige start binnen de gesloten jeugdzorg, maar de plaatsing is wel degelijk een succes geworden. De verwachting is dat deze jeugdige na het einde van de huidige gesloten machtiging kan uitstromen naar een perspectief biedende plek.

Casus BJZL doorbraakaanpak/wachtlijst behandelgroep: Jeugdige van 12+ met een reactieve hechtingstoornis woont sinds 2015 in een pleeggezin. Na drie jaar zijn de pleegouders overbelast en in 2019 wordt de jeugdige naar een gezinshuis van aanbieder A overgeplaatst. In september 2020 is er een multidisciplinair overleg geweest met BJZL, cliënten en behandelaars, omdat het niet goed ging in het gezinshuis. In oktober 2020 is de casus ingebracht in het Regionaal Expertteam. Het advies was: trauma behandelgroep, bijvoorbeeld een groep van aanbieder A of een groep van aanbieder B. Hierover vond eind oktober 2020 een afstemming met drie gedragswetenschappers plaats. De jeugdige deed het toen nog goed op school en de dagbehandeling. De aanpak bij aanbieder B zorgt ervoor dat de jeugdige minder een beroep hoeft te doen op relaties. Bij aanbieder A is verblijf tot twee jaar mogelijk, maar de wachttijd voor de juiste groep is op dat moment vier maanden. Dat zou betekenen dat de jeugdige het nog vier maanden vol moet houden in het gezinshuis. In december 2020 escaleerde de situatie en moet de jeugdige naar een start crisis plek van aanbieder A. Na een week gaat de jeugdige naar een volgende crisisgroep van aanbieder A.; ook een bed-bad-brood-plek. Op deze groep werken volgens de jeugdbeschermer veel flexwerkers en weinig medewerkers met een vast contract. Het gaat nu redelijk met de jeugdige op de crisisgroep. De jeugdige moet nog een paar maanden wachten op de passende plek, maar net voor de verdiepende praktijktoets, geeft aanbieder A aan dat, ondanks dat jeugdige de eerst wachtende is, de doorstroom bij de groep stagneert (mogelijk door Covid-19). Als startdatum noemt aanbieder A november 2021 en is het voorstel om de jeugdige toch onder te brengen bij aanbieder B. Volgens de jeugdbeschermer is dit niet juist, omdat deze plek minder passend is. De jeugdbeschermer heeft de contactpersoon van de gemeente ingeschakeld, maar volgens jeugdbeschermer weten ze daar weinig van de doorbraakaanpak. De gedragswetenschapper van BJZL accepteert niet dat de jeugdige naar een minder passende groep gaat. Er is nu sprake van een impasse. Het heeft geen zin om deze casus nog een keer in het Expertteam in te agenderen.

5 Conclusie

5.1 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De inspecties hebben in oktober 2020 aan alle jeugdbeschermingsregio's in een termijn van vier maanden gesteld om te zorgen dat elke jeugdige met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer heeft en dat voor elk kind met een maatregel tijdig een gedragen koers is uitgezet. De inspecties hebben in maart 2021 een verdiepende praktijktoets uitgevoerd om te toetsen of aan deze norm is voldaan. De inspecties stellen vast dat de regio voor wat betreft de jeugdigen met een maatregel die wordt uitgevoerd door de GI's grotendeels aan de norm voldoet.

De bevorderende factoren bij deze norm zijn de aanwezigheid van een jeugdbeschermer op de zitting die vervolgens ook de vaste jeugdbeschermer blijft van de cliënt(en), het niet werken met wachtlijstbeheer noch instroomteams, sturen op de caseload-termijnen en het goed bijhouden van de dossiers, de casuïstiekbespreking/het Team Rond de Jeugdige (hierna: TRJ) en de aandacht voor de begeleiding van startende jeugdbeschermers.

Om kwalitatief goed uitvoering te geven aan een jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregel heeft een GI nodig dat het personeelsbestand op orde is en ruimte biedt voor onvoorziene situaties, bijvoorbeeld door inzet van een flexibele poule van jeugdbeschermers die volwaardig mee kunnen draaien en ingezet kunnen worden, wanneer dat nodig is. Ook dient een GI actief te kunnen sturen op processen wat betreft voorwaarden voor medewerkers om hun werk kwalitatief goed uit te kunnen voeren. Bijvoorbeeld: investeren in werkplezier, inwerkprogramma, expertise, goede match cliënt en jeugdbeschermer en voldoende ruimte in de caseload. Om dit alles te kunnen realiseren, is het nodig dat de financiële situatie van de GI gezond is.

Over de landelijk werkende instellingen (LJ&R en WSS) rapporteren de inspecties wat betreft deze normen op geaggregeerd niveau in het landelijke rapport.

5.2 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp

De inspecties hebben in oktober 2020 aan alle jeugdbeschermingsregio's een termijn van vier maanden gesteld om te zorgen dat elke jeugdige met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp ontvangt. De inspecties hebben in maart 2021 een verdiepende praktijktoets uitgevoerd om te toetsen of aan deze norm is voldaan. De inspecties stellen vast dat de regio Limburg niet aan de norm voldoet. De doorbraakaanpak in de regio heeft nog onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid.

Voor jeugdigen en gezinnen die te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat de noodzakelijke hulp zonder vertraging wordt ingezet. De ontwikkeling van de jeugdige wordt ernstig bedreigd, de jeugdbeschermer heeft beperkt de tijd om in gedeelde verantwoordelijkheid met de ouders de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige af te wenden. Een ondertoezichtstelling bijvoorbeeld, wordt hooguit voor een jaar uitgesproken. De inspecties vinden het niet acceptabel dat deze beperkte tijd, waarin de overheid direct ingrijpt in de verantwoordelijkheid van ouders, wordt gevuld met wachten. Dit beperkt de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de noodzakelijke stappen te zetten en leidt tot verergering van de problematiek. Een maatregel kan worden verlengd, maar de inspecties vinden het niet acceptabel wanneer deze verlenging het gevolg is van niet tijdige inzet van hulp.

Wat betreft het inzetten van passende hulp door de GI benoemden de inspecties in het rapport uit 2019 dat de gecertificeerde instelling de wettelijke taak heeft te bepalen of en, zo ja, welke jeugdhulp is aangewezen bij de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering. De Jeugdwet schrijft voor dat de GI hiertoe overlegt met het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft.

Dit overleg is er primair op gericht om te weten welke jeugdhulp door de gemeente is gecontracteerd en anderzijds dat de gemeente als financier dient te weten welke jeugdhulp nodig wordt geacht (en dus moet worden ingekocht). Dit overleg is niet bedoeld om te komen tot overeenstemming over de bepaling van de jeugdhulp door de GI, de GI heeft hierin de eindverantwoordelijkheid. Goede samenwerking en gezamenlijke besluitvorming op casusniveau tussen gecertificeerde instelling moet gericht zijn op tijdige inzet van de passende hulp voor de jeugdige. Het administratieve en bureaucratische proces mag niet vertragen, of ertoe leiden dat de noodzakelijke hulp aan een jeugdige wordt onthouden. Het overleg dient plaats te vinden met inachtneming van de privacywetgeving en de regels omtrent het beroepsgeheim.

Het knelpunt in Limburg zit vooral in de tijdigheid waarmee de hulp wordt ingezet. Het is de inspecties gebleken dat een aantal gemeenten in de regio het proces om te komen tot passende hulp voor jeugdigen met een maatregel zodanig heeft gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Daarnaast is er geen eenduidigheid in de inkoop van jeugdhulp en kan het per gemeente verschillen hoe een aanmeldprocedure om in aanmerking te komen voor hulp, loopt.

In Limburg ontbreekt het aan een kwalitatief en/of kwantitatief toereikend aanbod van jeugd-GGZ en aan een kwalitatief en/of kwantitatief aanbod van groepen voor licht verstandelijk beperkte jeugdigen, perspectief biedende pleeggezinnen, gezinshuizen plus, kleinschalige woonvormen en (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag. De regio dient zorg te dragen voor mogelijkheden om partners uit de jeugdbeschermingsketen goed te laten samenwerken. Het is van belang dat de GI en de regio investeren in korte lijnen met gemeenten, zorgaanbieders en andere ketenpartners om tijdig tot passende hulp te komen. Het inzetten en organiseren van expertteams is hier een onderdeel van.

Hier staat tegenover dat de inspecties de volgende positieve ontwikkelingen en bevorderende factoren zien in de regio:

- Limburg werkt met een gezamenlijke Verbeteragenda die door alle partijen wordt geaccepteerd en gedragen.
- De doorbraakaanpak is onderdeel van de Verbeteragenda en wordt voortgezet. Daarbij neemt de regio de knelpunten die uit de monitoringsfase naar voren kwamen mee.
- In de eindrapportage van de doorbraakaanpak van de regio Limburg van mei 2021 is een eerste aanzet gemaakt om te komen tot vervolgafspraken op provinciaal, (sub)regionaal of lokaal niveau.
- Tot slot is er sprake van bestuurlijke cohesie in de regio en ook met de bestuurder van BJZL en aanbieders. En er is overeenstemming over de tarieven van de GI's in de regio.

5.3 Vervolg

De geconstateerde positieve ontwikkelingen en bevorderende factoren, zijn van dien aard dat de inspecties er voldoende van uit kunnen gaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden.

De inspecties verwachten dat de jeugdhulpregio's, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders binnen de jeugdbeschermingsregio Limburg alsnog aan deze norm voldoen en belemmeringen om aan de norm te voldoen wegnemen. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Concreet verwachten de inspecties dat:

- de regio de doorbraakaanpak voortzet voor kinderen met een maatregel die nu wachten op passende hulp. En dat binnen de doorbraakaanpak doorzettingsmacht is en het advies wordt opgevolgd.

En ervoor zorgt dat in de regio:

- o gemeenten het mogelijk maken dat de GI de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging inzet. Dat wil zeggen dat de inzet van hulp onverwijld plaatsvindt en dat de noodzakelijk geachte hulp niet wordt heroverwogen door de gemeente.
- o er structureel en laagdrempelig overleg is tussen de partijen als lokale teams en GI's, niet als stap in het beoordelingsproces, maar als inhoudelijke afstemming om te komen tot passende hulp.
- o de financiële tekorten geen rol spelen bij de inzet van jeugdhulp voor jeugdigen met een maatregel.
- o uitsluitingscriteria bij zorgaanbieders er niet toe leiden dat jeugdigen met complexe problematiek niet tijdig de passende hulp krijgen.

De inspecties verwachten dat de regio Limburg binnen drie maanden een aanvullend plan maakt op de eindrapportage van de doorbraakaanpak van de regio Limburg van mei 2021 dat leidt tot: een toereikend aanbod voor de meest complexe hulpvragen; integrale maatwerk oplossingen waaronder jeugd-GGZ en groepen voor licht verstandelijk beperkte jeugdigen, perspectief biedende pleeggezinnen, gezinshuizen plus, kleinschalige woonvormen en (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag.

Onder Embargo

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl